

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
Факультет культурології та соціальних комунікацій
Кафедра менеджменту культури та соціальних технологій

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти

Освітньо-професійна програма

«Менеджмент культури»

на тему: «Організація культурно-дозвілдової діяльності дітей та підлітків (на
прикладі туристсько-екскурсійного гуртка)»

Виконала: студентка бакалавратури

спеціальність 028

«Менеджмент соціокультурної діяльності»

Владіслава КОЧАРОВА

Керівник: доц. кафедри менеджменту

культури та соціальних технологій,

канд. соц. н. Геннадій АФЕНЧЕНКО

Кваліфікаційна робота допущена до захисту

рішенням кафедри менеджменту культури та соціальних технологій

Протокол №   від «   » 2024 р.

Завідувач кафедри доц. доц. АФЕНЧЕНКО Геннадій

Харків – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	7
1.1. Загальні концепції культурно-дозвіллевої діяльності	7
1.2. Методи, форми та напрями культурно-дозвіллевої діяльності	15
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ	22
2.1. Огляд існуючих програм та ініціатив у сфері культурно-дозвіллевої діяльності для дітей та підлітків	22
2.2. Соціально-культурні аспекти участі дітей та підлітків у культурних заходах	25
2.3. Проблеми та перспективи розвитку культурно-дозвіллевої діяльності для цільової аудиторії	28
РОЗДІЛ III. ОРГАНІЗАЦІЯ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ НА ПРИКЛАДІ ТУРИСТСЬКО-ЕКСКУРСІЙНОГО ГУРТКА "ADVENTURE STEP"	33
3.1. Опис туристсько-екскурсійного гуртка: мета, завдання, програма	33
3.2. Методичні аспекти організації та проведення культурно-дозвіллевих заходів	57
3.3. Вплив участі в туристсько-екскурсійному гуртку на соціально-культурний розвиток дітей та підлітків	60
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ	74

ВСТУП

Культурно-дозвіллева діяльність дітей та підлітків в сучасному суспільстві виявляється не лише важливою, але й необхідною складовою формування повноцінної особистості молодої людини. Здатність до розуміння культурних цінностей, розвиток творчих здібностей та вміння ефективно спілкуватися в різних соціокультурних середовищах стають ключовими компетенціями у контексті розвитку сучасної молоді. Обрана тема дослідження про культурно-дозвіллеву діяльність дітей та підлітків, зосереджена на прикладі туристсько-екскурсійного гуртка, відображає важливі аспекти соціальної та культурної адаптації учасників даної діяльності. Ця тема обрана з урахуванням значущості соціокультурного впливу на формування особистості під час дитинства та підліткового віку. Існує велика кількість наукових досліджень, які підкреслюють важливість культурно-дозвіллевої діяльності як інструменту для розвитку особистості, сприяючи підвищенню рівня соціальної адаптації, креативності та розширенню кругозору.[4]

Методологічний аспект дослідження включає в себе комплексний підхід до збору, аналізу та оцінки інформації. Для досягнення цілей дослідження використовується аналіз літературних джерел для узагальнення теоретичних концепцій, що дозволяє виявити тенденції та взаємозв'язки. Критичний аналіз зібраної інформації використовується для формулювання об'єктивних висновків та визначення ключових аспектів досліджуваної проблематики.

Актуальність теми полягає у тому, що культурно-дозвіллева діяльність стає не лише засобом відпочинку, але й платформою для розвитку креативності, виховання культурного смаку, формування цінностей та самоідентифікації. В контексті розгляду туристсько-екскурсійного гуртка як прикладу культурно-дозвіллевої діяльності, важливо зрозуміти, як ці

програми сприяють соціально-культурному розвитку дітей та підлітків, їхній активній участі у культурних заходах та формуванні пізнавальних інтересів. Такий аналіз є не лише теоретично важливим, а й практично корисним для підвищення ефективності освітніх програм та розвитку молодіжних ініціатив у сфері культури та відпочинку.

Ця тема знайшла певний рівень вивчення у наукових колах, а саме розглядом цієї теми займалися такі вчені, як Бабенко Н. Б., Колотуха О. В., Кучина Н. І., Піча В. М., Флегонтонова Н. М. та інші. Проте розгляд аспектів організації культурно-дозвілєвої діяльності на прикладі туристсько-екскурсійного гуртка виступає як важлива та перспективна проблема. Розуміння та аналіз механізмів цієї діяльності у контексті впливу на психоемоційний та інтелектуальний розвиток молоді має велике значення для покращення підходів до виховання та розвитку особистості.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є культурно-дозвілєва діяльність, спрямована на дитячу та підліткову аудиторію.

Предметом є організація, планування і проведення культурно-дозвілєвих заходів для дітей та підлітків у формі туристсько-екскурсійного гуртка.

Метою роботи є з'ясувати особливості культурно-дозвілєвої діяльності серед дітей та підлітків, концентруючи увагу на організаційних формах і методах, та туристсько-екскурсійному гуртку, як прикладі цієї діяльності. Робота спрямована на вивчення різноманітних аспектів цієї сфери, таких як соціально-культурна адаптація, розвиток креативних здібностей, формування цінностей та розширення культурного кругозору у дітей та підлітків.

Основними завданнями роботи є:

- визначити та проаналізувати специфіку організації культурно-дозвілєвих заходів у туристсько-екскурсійному гуртку;

- встановити фактори, що впливають на ефективність цієї діяльності та сприяють успішному соціокультурному розвитку цільової аудиторії;
- вивчити особливості впливу культурно-дозвілєвої діяльності на формування та розвиток особистості, розкрити можливості цієї форми дозвілля для розвитку креативності, соціальної адаптації та виховання цінностей у дітей та підлітків;
- створити концепцію туристсько-екскурсійного гуртка задля виявлення особливостей організації роботи як оптимального інструменту для реалізації цих завдань в контексті культурно-дозвілєвої діяльності.

Практична значимість дослідження набуває важливості в контексті сучасного освітнього середовища, де вирішення питань формування ментальності, ціннісних орієнтацій та розвитку творчих здібностей молоді є актуальним завданням. Розвиток програм культурно-дозвілєвої діяльності, заснованих на прикладі туристсько-екскурсійного гуртка, може сприяти не лише розвитку молодіжних ініціатив у сфері культури та відпочинку, а й забезпеченню їхньої повноцінної участі в соціокультурному житті.

Методами дослідження роботи є:

- аналіз та узагальнення інформації, зокрема системний аналіз наукової літератури та статистичні дані про культурно-дозвілєву діяльність серед молоді.
- дослідження та порівняння програм та заходів, схожих за тематикою, щоб виявити різноманітність та ефективність різних підходів до організації культурно-дозвілєвої діяльності;
- аналіз документів, методичних матеріалів, програм та звітів про діяльності схожих гуртків для виявлення ключових аспектів, тенденцій та характеристик програми.

Практична частина кваліфікаційної роботи полягає у дослідженні структури та змісту програми, вивчення мети, завдань та цілей, які

ставляться перед учасниками гуртка. Останньою частиною практичної роботи є аналіз зібраних даних, висвітлення позитивних та негативних аспектів культурно-дозвіллевої діяльності у гуртку та висновки щодо її ефективності.

Потенційною цільовою аудиторією дослідження можуть бути освітні працівники, які цікавляться розвитком та підвищенням якості позашкільної освіти та дозвілля для дітей та підлітків; майбутні фахівці в галузі педагогіки, соціальної роботи, анімації та інших споріднених галузей, які цікавляться поглибленням знань у цій сфері; люди, які мають дітей або підлітків та хочуть зрозуміти, як впливає культурно-дозвіллева діяльність на їхній розвиток та виховання; фахівці у галузі педагогіки, соціології, психології та інші науковці, які цікавляться питаннями розвитку дитячої та підліткової аудиторії через культурно-дозвіллеві програми; люди, що працюють у сфері організації дозвільних та культурних заходів для дітей та підлітків і прагнуть покращити свою роботу.

Мета проєкту полягає у створенні концепції спеціальної платформи, яка сприятиме розвитку та розширенню культурного, освітнього та соціального становлення дітей та підлітків через організацію та проведення різноманітних туристських та екскурсійних заходів.

Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків; містить 73 сторінки тексту (*без додатків*), 11 рисунків, 12 таблиць, 4 додатки. Список джерел включає 44 найменувань літератури.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Загальні концепції культурно-дозвіллевої діяльності

Культурно-дозвіллева діяльність визнається складним та багатограним явищем, що базується на ключових поняттях, таких як "культура", "дозвілля" і саме "культурно-дозвіллева діяльність". Культура, у вищому розумінні, визначається як система цінностей, норм, символів, традицій та мистецьких виявів, що характеризують суспільство чи групу. Вона є ключовим елементом соціокультурного простору, формуючи індивідуальні та колективні ідентичності, а також взаємодіючи з іншими аспектами суспільства. Дозвілля розглядається як вільний час, що відрізняється від обов'язкової праці, і включає в себе різноманітні форми відпочинку та розваг. Однак у науковому контексті, поняття дозвілля розширюється і включає суб'єктивний аспект, пов'язаний із задоволенням та особистим розвитком. Культурно-дозвіллева діяльність, у свою чергу, є комплексним поняттям, що об'єднує різні види творчої, розважальної, освітньої та інших активностей, спрямованих на задоволення культурних потреб та розвиток особистості. Ця діяльність включає у себе виставки, концерти, театральні вистави, літературні заходи, а також інші форми виразності та творчості, спрямовані на естетичне, інтелектуальне та емоційне задоволення. [6]

Роль культурно-дозвіллевої діяльності в сучасному суспільстві визнається ключовою, оскільки вона виконує функції, які впливають на соціокультурну та економічну динаміку. Культурно-дозвіллева діяльність виступає важливим інструментом становлення та утримання культурної ідентичності суспільства. Її роль полягає в забезпеченні доступу до культурних цінностей, сприянні формуванню громадянської свідомості та

розвитку творчих потенціалів індивідів. Культурно-дозвіллева діяльність взаємодіє з основними аспектами сучасного суспільства через ряд ключових механізмів. По-перше, вона сприяє соціалізації та інтеграції громадян, формуючи спільні цінності та стимулюючи взаємодію в різних культурних спільнотах. Це забезпечує утримання соціокультурної стабільності та різноманітності.[32]

По-друге, культурно-дозвіллева діяльність відіграє значущу економічну роль, сприяючи розвитку культурно-креативних індустрій. За допомогою культурних подій, творчих просторів та інших форм дозвілля формується культурно-економічний капітал, що впливає на конкурентоспроможність регіону або країни на глобальному рівні.

По-третє, культурно-дозвіллева діяльність відіграє роль у формуванні інтелектуального та творчого потенціалу суспільства. Ініціативи у галузі мистецтва, літератури, науки та освіти впливають на розвиток критичного мислення, творчих навичок та інноваційного підходу до вирішення соціальних проблем.

Етапи становлення і розвитку культурно-дозвіллевої сфери в суспільстві є процесом, що обумовлений еволюцією соціокультурних парадигм та впливом різноманітних історичних, економічних і соціальних факторів. Першим етапом є формування передумов для розвитку культурно-дозвіллевої сфери, а саме виникнення культурних потреб та зміни ставлення суспільства до ролі та значення культурних виявів. Далі відбувається перехід до етапу початкового розвитку, коли сформовані культурні потреби починають задовольнятися через об'єкти дозвілля та мистецтва. У цей період активізується роль держави та інших соціокультурних інституцій у створенні інфраструктури для культурно-дозвіллевої діяльності, такої як театри, музеї, бібліотеки. Після цього йде процес професіоналізації та розширення культурно-дозвіллевого сектору. Процес глобалізації та зростання культурної різноманітності також впливає на розвиток культурно-дозвіллевої сфери, збагачуючи її новими ідеями та формами виразності. Наступним етапом є

зростання впливу технологій на культурно-дозвілєву сферу. Це включає в себе використання віртуальної реальності, онлайн-культурних платформ та інтерактивних технологій, що розширюють доступ до культурних подій і розважальних форматів. На сучасному етапі розвитку культурно-дозвілєвої сфери важливо враховувати динаміку соціальних змін, взаємодію з економічними та політичними процесами. Вирішальним фактором є здатність адаптації сучасної культурно-дозвілєвої сфери до викликів і новацій у сучасному інформаційному суспільстві.[11, 25]

Функції культурно-дозвілєвої діяльності в сучасному суспільстві визначаються її різноманітністю та комплексністю, що включає в себе не лише естетичні, але й соціокультурні, освітні та економічні аспекти. Однією з ключових функцій є освітня, яка сприяє передачі та збереженню культурних цінностей, а також розвитку інтелекту та творчих здібностей суспільства. Культурно-дозвілєва діяльність виконує інтеграційну функцію, забезпечуючи соціальну координацію та взаємодію громадян у мистецькому, розважальному та освітньому контексті. Ця функція сприяє формуванню громадянської свідомості, сприйняттю соціокультурної різноманітності та виробленню спільних цінностей. Культурно-дозвілєва діяльність також виконує комунікаційну функцію, надаючи громадянам можливість виразити свої ідеї та почуття через різні мистецькі форми. Вона стає ареною для обміну думками та сприяє взаєморозумінню різних культурних спільнот. Естетична функція культурно-дозвілєвої діяльності проявляється в тому, як вона задовольняє естетичні потреби громадян, розширює їхні художній смак і сприяє формуванню естетичного виховання. Також важливою є рекреаційна функція, оскільки культурно-дозвілєва діяльність стає засобом відпочинку та релаксації, сприяючи психофізіологічному відновленню громадян. На економічному рівні культурно-дозвілєва сфера виконує функцію розвитку культурно-креативних індустрій, створюючи нові робочі місця та сприяючи інноваційному розвитку.[10]

Вплив культурно-дозвіллевої діяльності на формування культурних цінностей є суттєвим аспектом соціокультурного розвитку. Цей вплив можна розглядати через призму процесів соціалізації, адаптації та ідентифікації, які формують і утверджують культурні стандарти та цінності в індивідах та громадянському суспільстві загалом. Культурно-дозвіллева діяльність виступає як механізм передачі культурних цінностей через різні форми мистецтва, літератури, музики та інших виразних засобів. Ці форми сприяють створенню символічного середовища, в якому відбувається процес інтеграції особистості в культурний контекст. Культурно-дозвіллева діяльність може виступати як засіб конструювання культурних ідентичностей. Через участь у різноманітних культурних заходах та взаємодію з різними культурними формами, особа активно формує свою ідентичність, взаємодіючи з різними культурними кодами та нормами. Культурна активність може впливати на процеси соціалізації, оскільки вона допомагає в освоєнні соціальних ролей та стандартів, розширює кругозір, формує готовність до культурної спільноти. Цей процес є ключовим для створення сприятливого середовища для взаємодії між особистістю та культурним середовищем.[4]

Крім того, культурно-дозвіллева діяльність може виступати як критичний рефлексор, сприяючи аналізу та обговоренню суспільних цінностей. Творчі вираження, які виникають у процесі культурно-дозвіллевої діяльності, можуть викликати дискусії та внести внесок у процес переосмислення культурних норм та цінностей. Культурно-дозвіллева сфера діє як носій і передавач культурних обрядів, традицій та мистецьких виявів, що визначають особливості культурної ідентичності. Участь у різноманітних культурних заходах сприяє збереженню та передачі культурних цінностей від покоління до покоління. Культурно-дозвіллева діяльність допомагає в формуванні ідентичності шляхом взаємодії індивіда з культурними артефактами, вираженими у різноманітних художніх формах. Творчість та культурні виставки, концерти, театральні вистави створюють атмосферу, де

ідентичність може бути виражена, спільно усвідомлена та визнана. Засобами культурно-дозвілєвої сфери є виступи мистецьких колективів, літературні заходи, музичні вистави, які сприяють виробленню та утвердженню власної культурної ідентичності в контексті більш широкого культурного співтовариства.

Соціально-комунікативна роль громадян в культурному житті проявляється у взаємодії та обміні ідеями та досвідом між різними культурними групами. Цей взаємний обмін сприяє побудові взаєморозуміння, зменшенню культурних конфліктів та сприяє формуванню толерантного суспільства. Механізми залучення громадськості до культурно-дозвілєвих ініціатив визначаються складною взаємодією різних сторін: державних інституцій, громадських організацій, культурних індустрій та самої громадськості. Одним із ключових механізмів є формування партнерств між державними та неурядовими структурами, спрямованих на спільне вирішення завдань у культурній сфері. Громадська участь активізується через механізми партисипації, такі як консультації, громадські слухання, діалогові платформи. Ці інструменти створюють можливості для взаємодії громадян з прийняттям рішень у культурній сфері, забезпечуючи відкритий обмін ідеями та врахування різних поглядів.[16]

Розробка та впровадження проєктів у форматі партнерства між державним та приватним секторами є іншим ефективним механізмом залучення громадськості. Такі партнерства можуть включати співпрацю з місцевими підприємствами, філантропічними організаціями та громадськими ініціативами для спільного фінансування та впровадження культурних проєктів. Сприяння розвитку культурного волонтеризму є ще одним механізмом залучення громадськості. Волонтери можуть активно приймати участь у різноманітних культурних заходах, організації фестивалів, виставок та інших подій, сприяючи їхньому успішному проведенню та залучаючи нових учасників. Важливим механізмом є також використання інформаційних технологій для масового залучення громадськості. Віртуальні

платформи, онлайн-культурні ініціативи та соціальні мережі стають майданчиками для обміну ідеями, реалізації проєктів та мобілізації громадської підтримки.

Роль державних та недержавних інституцій у формуванні культурно-дозвілєвої політики є важливою для забезпечення розвитку культурного сектору та задоволення потреб громадян в культурних благах. Державні інституції, такі як міністерства культури, агентства та інші органи, виконують стратегічну роль у формулюванні та реалізації культурно-дозвілєвих стратегій. Державні інституції виступають ініціаторами та регуляторами культурно-дозвілєвої політики, визначаючи пріоритети, створюючи правовий та фінансовий каркас для культурного розвитку. Вони здійснюють контроль за дотриманням законодавства у сфері культури, розробляють програми підтримки та фінансування культурних ініціатив, а також визначають механізми регулювання культурного споживання. Недержавні інституції, до яких відносяться громадські організації, фонди, мистецькі асоціації, представляють інтереси культурної громадськості, стимулюють участь громадян у культурних процесах, ініціюють проєкти та події, що сприяють розвитку культурного середовища.

Співпраця між державними та недержавними інституціями визначає ефективність культурно-дозвілєвої політики. Сучасні тенденції включають у себе партнерство, де державні інституції співпрацюють із громадським сектором та приватними ініціативами для спільного розвитку культурних проєктів та ініціатив. Також, важливою є участь інтернаціональних організацій у формуванні культурно-дозвілєвої політики.

Вплив інформаційних технологій на культурно-дозвілєву сферу є невід'ємною частиною сучасного соціокультурного ландшафту, змінюючи парадигму культурного взаємодії та споживання. Цей вплив визначається рядом ключових аспектів, що охоплюють технологічні засоби, культурні вирази та способи сприймання культури. Створюється віртуальне культурне співтовариство, де індивіди можуть обмінюватися ідеями, враженнями та

спільно взаємодіяти з різними аспектами культурного життя. Аналіз впливу інформаційних технологій в контексті арт-технологій та віртуальної реальності вказує на розширення можливостей художників у створенні інтерактивних та імерсійних творів мистецтва. Виникає новий простір для творчої експериментальності та взаємодії між творцем та глядачем.

Технології розширеної реальності та віртуальної реальності перетворюють культурні інституції, такі як музеї чи театри, надаючи можливість вивчати історію чи брати участь у виставі, не виходячи з дому. Це стимулює інтерес до культурних подій та розширює можливості для культурного споживання. Однак, варто враховувати і питання культурної безпеки в цьому контексті, такі як цифрове право на доступ до культурних ресурсів та проблеми авторських прав. Також, існує ризик культурної однорідності через алгоритмічні рекомендації та фільтри, які обмежують різноманіття культурного споживання. Проте, важливо враховувати аспекти цифрової нерівності та доступу до технологій. Не всі шари суспільства можуть мати рівний доступ до віртуальних можливостей, що може призвести до формування цифрового розриву у сприйнятті та участі в культурному житті.

Глобалізація культурних взаємодій є ще однією визначальною тенденцією. Завдяки інтернету та соціальним мережам стає можливим миттєве спілкування та обмін культурними враженнями між різними куточками світу. Така взаємодія сприяє створенню глобальної культурної спільноти та розширює культурний діапазон індивіда. Розвиток креативних галузей, таких як дизайн, мистецтво, музика, створює нові можливості для вартісного виробництва та реалізації культурних продуктів. Культурна демократизація та активна участь громадян у культурних процесах також стають обраною тенденцією. Забезпечення рівного доступу до культурних ресурсів, розвиток громадських просторів та ініціатив сприяють залученню різноманітних соціокультурних груп до культурно-дозвіллевих подій. Культурна екологія, або уважність до впливу культурних процесів на

оточуюче середовище, набуває значущості. Сучасні тенденції включають у себе сталий розвиток, використання екологічно-дружніх практик у культурних ініціативах та підтримку проектів, спрямованих на екологічну свідомість.

Глобалізація та культурне розмаїття, хоча і розширюють можливості взаємодії між різними культурами, водночас породжують численні виклики та проблеми, які виникають в контексті цієї складної інтеркультурної взаємодії. Одним із важливих викликів є ризик культурної однорідності або культурного імперіалізму, де домінуючі культурні впливи можуть призвести до втрати та занепаду менш представлених культурних форм. Поняття "культурний шок" є ще однією проблемою, пов'язаною з глобалізацією та інтенсивною культурною взаємодією. Це враження від непередбачуваності та незнайомості, яке може виникнути при зіткненні з іншими культурними цінностями та практиками. Культурний шок може стати причиною стереотипів, непорозумінь та соціокультурних конфліктів. Виникає проблема культурної адаптації, особливо в контексті глобалізації простору високих технологій. Змінюючи традиційні способи життя, розповсюдження глобальних медіа та культурних впливів може призвести до втрати автентичності та ідентичності в окремих культурних спільнотах. Виникає і етичний аспект глобалізації, пов'язаний з проблемою культурної апропріації – бездозвольного використання аспектів чужої культури без поваги та врахування контексту. Це може викликати обурення та конфлікти, особливо коли елементи культури використовуються для комерційних цілей або видаляються з їхнього контексту. Зміни в культурній сфері також впливають на мовний ландшафт. Зменшення кількості мов, які використовуються в глобальних медіа та бізнесі, призводить до втрати культурної мовної різноманітності та ставить під загрозу мовні меншини.

Отже, глобалізація та культурне розмаїття, хоча і відкривають нові можливості для взаєморозуміння та взаємодії між культурами, створюють і важливі виклики, які потребують уважного розгляду та вирішення.

Забезпечення культурної різноманітності та урахування контексту взаємодії є ключовими аспектами для побудови позитивного глобального культурної взаємодії.[17]

1.2. Методи, форми та напрями культурно-дозвілєвої діяльності

Освітні методи в контексті культурно-дозвілєвої діяльності визначаються як засоби систематизованої передачі культурних знань, стимулювання творчого мислення та формування культурної компетентності у громадян. Освітній аспект відіграє ключову роль у розбудові культурного суспільства, і його методи відображають тенденції сучасного підходу до формування та розвитку культурної свідомості. Один із основних освітніх методів – лекційно-семінарська модель, спрямована на теоретичне вивчення та обговорення ключових аспектів культури. Лекції можуть охоплювати історію мистецтва, культурні традиції та визначні події. Семінари надають можливість для глибшого аналізу та обговорення, сприяючи активній участі слухачів. Майстер-класи та тренінги є ефективними освітніми методами, орієнтованими на практичне навчання та розвиток творчих навичок. Учасники можуть взяти участь у практичних вправах, що сприяють особистісному росту та розвитку креативних здібностей. Освітні проєкти для культурно-дозвілєвої діяльності також можуть включати літературні читання та лекційні цикли, спрямовані на подальше збагачення культурного багажу. Ці заходи можуть включати в себе вивчення класичної та сучасної літератури, що дозволяє глибше розуміти різноманітні культурні парадигми. Однією з інтерактивних форм є громадські дебати та форуми, де учасники можуть обговорювати актуальні культурні та мистецькі теми. Це сприяє розвитку критичного мислення та обміну різними поглядами на культурні явища.

Використання інформаційних та комунікаційних методів включає роботу з медіа та соціальними мережами для популяризації культурних

ініціатив. Це може включати в себе створення відео- та аудіоматеріалів, ведення блогів та подкастів, які спрямовані на широку аудиторію. Такий комплекс освітніх методів в культурно-дозвіллевій діяльності підкреслює необхідність інтеграції теоретичного та практичного аспектів, активно залучаючи громадськість до процесу культурного вдосконалення та розвитку.

Інтерактивні методи культурно-дозвіллевої діяльності є ефективними інструментами, спрямованими на активну участь та взаємодію учасників, сприяючи їхньому глибшому зануренню в культурне середовище та збагаченню особистого досвіду. Виставки та експозиції є ключовими інтерактивними методами, які дозволяють глядачам взаємодіяти з культурними об'єктами та творами мистецтва. Використання сучасних технологій, таких як віртуальна реальність чи розширена реальність, може покращити імерсійність таких досвідів, роблячи їх більш захопливими. Ігрові форми в культурно-дозвіллевій діяльності використовуються для активного вивчення та розваги. Вони можуть включати різноманітні культурні ігри, експериментальні проекти та квести, які не лише залучають учасників, але й розвивають їхні креативні та аналітичні навички. Віртуальні культурні події є новим напрямком інтерактивних методів, зокрема в умовах розвитку цифрових технологій. Вони дозволяють учасникам приймати участь у культурних заходах, не виходячи з дому, через онлайн-трансляції, віртуальні тури, або інтерактивні віртуальні реалізації культурних об'єктів. Арт-проекти та творчі ініціативи включають у себе створення учасниками власних творів мистецтва або участь у колективних творчих проектах. Це не лише сприяє самовираженню, але й зміцнює спільність учасників у культурному контексті.

Ці інтерактивні методи в культурно-дозвіллевій діяльності підкреслюють важливість активної участі та особистої взаємодії у формуванні та сприйнятті культурного середовища, роблячи процес більш відкритим та доступним для широкого кола учасників. Інформаційні та комунікаційні методи в контексті

культурно-дозвілєвої діяльності представляють собою засоби передачі та обміну культурною інформацією, спрямовані на залучення громадськості до культурних подій та ініціатив.

Використання соціальних мереж є одним із ключових аспектів комунікаційної стратегії в культурно-дозвілєвій сфері. Дослідження показують, що соціальні мережі є потужним інструментом для залучення аудиторії до культурних заходів, створення віртуальних спільнот та сприяння інтеракції між учасниками культурних процесів. Створення відео- та аудіоматеріалів є ефективним інформаційним методом для популяризації культурних ініціатив. Відео-презентації, документальні стрічки та подкасти можуть створювати глибокий імерсійний досвід та висвітлювати ключові аспекти культурних подій.

Культурні інституції, у рамках культурно-дозвілєвої діяльності, представляють собою організаційні структури, які функціонують для забезпечення та сприяння культурним інтересам та потребам суспільства. Ці інституції включають в себе музеї, галереї, театри, бібліотеки, культурні центри, архіви та інші установи, які спрямовані на збереження, популяризацію та розвиток культурної спадщини. Музеї є основою для вивчення історії, мистецтва та інших аспектів культурного розвитку суспільства. Галереї сприяють розвитку образотворчого мистецтва, демонструючи та виставляючи твори сучасних та класичних художників. Вони створюють атмосферу для естетичного сприйняття та обговорення мистецьких течій та тенденцій[1]. Театри виступають як місця для виставляння драматичних, оперних та балетних вистав. Вони сприяють розвитку сценічного мистецтва та втіленню творчих ідей артистів. Бібліотеки відіграють роль у збереженні та поширенні культурного навантаження через доступ до літературних творів, наукових досліджень та інших джерел знань. Культурні центри стають місцями для організації різноманітних культурних заходів, виставок, лекцій та майстер-класів. Вони сприяють активному взаємодії та обміну ідеями в межах культурної спільноти. Архіви відіграють

важливу роль у збереженні та класифікації документів, фотографій, аудіо- та відеоматеріалів, які є частинами культурної спадщини.

Ці культурні інституції є ключовими агентами, що сприяють культурній розмаїтості та збереженню спадщини, а також створюють платформу для творчого вираження та розвитку сучасного мистецтва в суспільстві.

Освітні проєкти у сфері культурно-дозвілєвої діяльності представляють собою ініціативи, спрямовані на забезпечення навчання, вдосконалення та розвитку особистості через культурні та творчі заняття. Ці проєкти виступають не лише як засіб отримання нових знань, але і як інструмент формування культурних компетентностей, креативного мислення та розвитку творчих навичок. Освітні проєкти можуть включати в себе культурні програми та курси, спрямовані на вивчення різних аспектів культури, мистецтва, історії та народної спадщини. Це може включати лекції, семінари, майстер-класи та інші форми навчання.

Культурний туризм сприяє взаєморозумінню та обміну досвідом між подорожуючими та приймаючими спільнотами. Цей процес може включати в себе відвідування історичних пам'яток, музеїв, галерей, театрів, фестивалів та інших культурних подій. Туристи активно залучаються до локальних традицій, звичаїв та виразів місцевої культури. Участь у культурному туризмі дозволяє подорожуючим отримувати освітні та естетичні враження, а також сприяє розвитку толерантності та культурної обізнаності. Такий підхід до туризму підтримує ідею сталого розвитку, оскільки стимулює збереження культурної спадщини та розвиток туристичних місць з урахуванням їхнього історико-культурного значення. Культурний туризм також сприяє розвитку місцевих господарств через створення робочих місць у сфері туризму, розкриття нових підприємницьких можливостей та розширення інфраструктури для задоволення потреб туристів. Важливим аспектом культурного туризму є підтримка інтеркультурної взаємодії та сприяння розбудові міжнаціонального взаєморозуміння. Взаємодія між туристами та

місцевими жителями створює платформу для обміну досвідом та розбудови позитивних міжнаціональних відносин. У світлі розвитку глобалізації та зростання інтересу до культурної різноманітності, культурний туризм стає не лише засобом відпочинку, але і важливим інструментом для сприяння міжнаціональному взаєморозумінню та вивчення світової культурної спадщини.[5, 20]

Інклюзивна культура в рамках культурно-дозвіллевої діяльності визначається як підхід до організації та надання культурних послуг, який спрямований на максимальне врахування потреб та можливостей всіх груп населення, незалежно від їхньої фізичної, соціальної чи культурної ідентичності. Цей напрям визнає важливість різноманітності та відкриття доступу до культурних здобутків для всіх громадян. Інклюзивна культура орієнтується на принципи рівності, сприяючи відмові від будь-яких форм дискримінації та забезпечуючи доступ до культурних подій, просторів і ресурсів незалежно від фізичних, інтелектуальних чи інших обмежень.

Цей підхід також враховує інтереси та потреби різних груп, включаючи осіб з інвалідністю, етнічних меншин, літніх людей, осіб з різними соціальними статусами. Інклюзивна культура прагне створювати середовище, яке відзначається взаєморозумінням та взаємоповагою між різними культурними групами. Важливою частиною інклюзивної культури є розробка адаптованих програм та послуг, які враховують особливості різних груп. Це може включати в себе створення бар'єрів доступу, адаптованих екскурсій, спеціальних подій і майстер-класів.

Інклюзивна культура також активно використовує цифрові технології для забезпечення доступу до культурних ресурсів. Це може бути реалізовано через віртуальні тури, аудіо-описи для слабоворих, веб-сайти з підтримкою доступності та інші інноваційні рішення. Інклюзивна культура виступає як сучасний підхід до культурно-дозвіллевої діяльності, який визначається відкритістю, рівністю та готовністю враховувати різноманітність культурних потреб та індивідуальних характеристик громадян. Це сприяє формуванню

соціокультурної обґрунтованості та сприяє побудові більш інклюзивного та справедливого суспільства.[23]

Висновки до Розділу I

Перший розділ "Теоретичний аспект культурно-дозвіллевої діяльності" та його підрозділи дозволили отримати розуміння сутності та методології цієї важливої сфери діяльності.

У підрозділі "Загальні концепції культурно-дозвіллевої діяльності" було проаналізовано основні концепції та підходи до розуміння культурно-дозвіллевої діяльності. Виокремлено її важливі аспекти, такі як саморозвиток, творчість, соціальна адаптація та зміцнення взаємин у суспільстві.

Відзначено, що культурно-дозвіллева діяльність базується на різноманітних концепціях, таких як "культура" і "дозвілля", та є синтезом цих понять. Культура розглядається як система цінностей, символів та традицій, що впливає на формування індивідуальної та колективної ідентичності, тоді як дозвілля розуміється як час відпочинку та самореалізації. Культурно-дозвіллева діяльність об'єднує різноманітні види творчих, розважальних та освітніх активностей, спрямованих на задоволення культурних потреб та розвиток особистості.

Важливо відзначити, що культурно-дозвіллева діяльність відіграє ключову роль у сучасному суспільстві. Вона сприяє формуванню та утриманню культурної ідентичності, забезпечуючи доступ до культурних цінностей та сприяючи розвитку творчих потенціалів. Крім того, культурно-дозвіллева діяльність має важливе економічне значення, оскільки сприяє розвитку культурно-креативних індустрій та формує культурно-економічний капітал. Наслідком культурно-дозвіллевої діяльності є також формування культурних цінностей та ідентичності, що є суттєвим для соціокультурного розвитку. Однак важливо враховувати виклики, які стоять перед цією сферою, такі як цифрова безпека та доступ до культурних ресурсів. Також

важливо зберігати культурну різноманітність та унікальність культурних традицій та мовного ландшафту.

У підрозділі "Методи, форми та напрями культурно-дозвілєвої діяльності" були розглянуті різноманітні методики та форми організації культурно-дозвілєвої діяльності. Визначено, що освітні методи є важливим інструментом для систематизованої передачі культурних знань та стимулювання творчого мислення. Використання інформаційних та комунікаційних методів, таких як соціальні мережі та віртуальні культурні події, дозволяє залучити широку аудиторію та зробити культурні заходи більш доступними та відкритими. Культурні інституції, освітні проекти, культурний туризм та інклюзивна культура виступають як ключові напрями культурно-дозвілєвої діяльності, спрямовані на забезпечення доступу до культурних ресурсів та створення різноманітних можливостей для самореалізації та розвитку особистості.

В цілому, розглянуті методи, форми та напрями культурно-дозвілєвої діяльності свідчать про постійний розвиток та адаптацію цієї сфери до сучасних вимог та потреб суспільства. Важливо враховувати вплив цифрових технологій та розширення доступу до культурних ресурсів на формування культурних цінностей та сприйняття світу. Інноваційні методи та ініціативи в культурно-дозвілєвій сфері сприяють розширенню можливостей для участі громадян у культурному житті, що сприяє розвитку толерантності, взаєморозуміння та культурного розвитку суспільства.

Загальний аналіз цього розділу дозволяє зробити висновок, що культурно-дозвілєва діяльність для дітей та підлітків є невід'ємною складовою формування їхньої особистості. Розуміння та застосування загальних концепцій у поєднанні з різноманітними методами та формами дозвілля дозволяють створювати сприятливі умови для розвитку молоді в усіх аспектах їхнього життя. Такий підхід сприяє збагаченню культурного капіталу суспільства та забезпеченню його сталого розвитку. Однак, для ефективного впровадження та розвитку культурно-дозвілєвих програм

необхідне подальше дослідження, пошук нових підходів та постійне вдосконалення існуючих методів.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ

2.1. Огляд існуючих програм та ініціатив у сфері культурно-дозвіллевої діяльності для дітей та підлітків

Дозвілля - це час, коли ми вільні від обов'язків і можемо віддатися різним громадським, творчим та іншим видам діяльності, що відповідають нашим інтересам. Це може бути час для самопізнання, саморозвитку та самовдосконалення, коли ми можемо виявити себе як особистість через обрані нами заняття.[15]

У сфері культурно-дозвіллевої діяльності для дітей та підлітків існує безліч програм та ініціатив, спрямованих на розвиток їх творчих, інтелектуальних та соціальних здібностей. Ось деякі з них: таблиця 2.1.1 Приклади програм та ініціатив у сфері культурно-дозвіллевої діяльності для дітей та підлітків.

Таблиця 2.1.1 Приклади програм та ініціатив у сфері культурно-дозвіллевої діяльності для дітей та підлітків (викладено за класифікацією [9,14,25])

Назва	Функції	Приклад в Україні	Приклад у Харкові та області
Культурні центри та клуби для дітей та підлітків:	Багато міст та регіонів мають спеціальні центри чи клуби, де організуються різноманітні культурні заходи, майстер-класи, театральні вистави, виставки, концерти та інші події спрямовані на аудиторію дітей та підлітків.	Дитячий культурний центр "Веселка" у Львові. Культурно-мистецький центр "Малахіт" у Києві. Вінницький обласний центр культури "Щедрик".	Культурно-мистецький центр "Палац дітей та юнацтва" у Харкові. Комунальний заклад "Центр дитячої та юнацької творчості №2 Харківської міської ради" у Харкові.

		Громадська організація "Kultura Medialna" у Дніпрі. Комунальний заклад "Центр культури Княгининок" у Луцьку.	Молодіжний Хаб "PIXEL" у місті Лозова. Ізюмський центр дитячої та юнацької творчості у місті Ізюм.
Дитячі та юнацькі театри, студії акторської майстерності	Багато міст мають свої дитячі театри або студії акторської майстерності, де діти та підлітки можуть вивчати акторське мистецтво, розвивати творчі здібності та брати участь у виставах.	Дитячий театр "Сказка" у Києві. Студія акторської майстерності "Квадрат" у Львові. Дитячий театр-студія "АЗарт" у Харкові. Театральна студія "Флора" у Дніпрі. Дитячий театр "Фантазія" у Луцьку.	Дитячий театр-студія "Первоцвіт" у Харкові. Школа акторської майстерності «ТЄСТО» у Харкові.
Музичні школи та студії	Для тих, хто цікавиться музикою, існують музичні школи та студії, де діти та підлітки можуть вивчати різні музичні інструменти, співати в хорі, вчиться композиції та іншим аспектам музичного мистецтва.	Музична школа "Maestro Music School" у Києві. Музична школа №1 ім. А.Кос-Анатольського. у Львові. Дитяча музична школа №9 у Харкові. Музична студія "Гармонія" у Дніпрі. Музична школа №1 імені Фредеріка Шопена" у Луцьку.	Харківська дитяча музична школа № 7 ім. С. В. Рахманінова. Музична студія "Music Studio MiAvi" у Харкові. Дитяча музична школа № 1 у місті Ізюм. Музична школа "Квітка" у місті Лозова.

Художній та творчий обмін:	Багато міст організують художні та творчі обміни для дітей та підлітків, де вони можуть навчатися різним мистецьким напрямкам, обмінюватися досвідом та спілкуватися з однолітками.		
Літні табори та програми	Літні табори та програми часто включають в себе різноманітні культурні та творчі активності, такі як музичні табори, театральні студії, майстер-класи з образотворчого мистецтва тощо.	Літній табір "Synevur Camp" у Карпатах. Літній мистецький табір "ROYAL HOLIDAY CAMP" на Чорному морі. Літній табір "Magic Camp" у Яремче. Літній табір "Артек" у Криму. Літній табір "Art-camp Sunbeach" в Одесі.	Дитячий табір "Eurocamp" у селі Мартове Дитячий табір Star Camp - смт. Старий Салтів Дитячий табір Teens: 7 днів творчості (виїзний кемпінг)
Освітні проекти	Багато освітніх інституцій та організацій запускають спеціальні проекти та програми для розвитку культурних та творчих здібностей дітей та підлітків, які можуть включати в себе лекції, майстер-класи, екскурсії тощо.	Проект "МІСТА-ГЕРОЇ" від Дніпровського обласного художнього музею. Проект «РобоКод» в Кодимській школі (Одеська область) Проект "STEAM 51" у Кривому Розі Проект "Українська академія лідерства" в Ужгороді та Львові. Проект від ГС «Освіторія» онлайн	Проект «Освітні посиденьки» у м. Харків Проект «Освіта, культура, мистецтво, спорт – м. Харків Проект "Активна єдність» - Харків Проект Майстерня фейрітейлу - м. Харків Проект "Навчання гендерній рівності через дослідження культури дітонародження" - у м. Харків

--	--	--	--

2.2. Соціально-культурні аспекти участі дітей та підлітків у культурних заходах

Участь дітей та підлітків у культурних заходах відіграє важливу роль у їхньому соціально-культурному розвитку. Цей процес включає різні аспекти, що сприяють формуванню особистості, соціальних навичок та розширенню культурного кругозору молоді, серед яких важливе місце займає розвиток творчих здібностей. Цей процес стає особливо значущим у контексті виховання молодого покоління, оскільки він сприяє не лише індивідуальному творчому росту, а й зміцненню культурного співтовариства. Участь у різноманітних культурних подіях, таких як музичні концерти, театральні вистави, художні виставки чи літературні заходи, надає дітям та підліткам можливість виявити свої творчі здібності та розкрити власний потенціал у сфері мистецтва. Взаємодія з різноманітними формами виразності дозволяє їм експериментувати із власним вираженням, розкриваючи свої унікальні таланти. У процесі активної участі у культурних заходах, діти і підлітки отримують можливість взаємодії з іншими творчими індивідуумами. Це стимулює обмін ідеями та сприяє колективному творчому процесу. Така співпраця розширює їхнє мислення, допомагає навчатися взаєморозумінню та сприяє розвитку навичок комунікації, що є важливим елементом соціальної взаємодії. Участь у культурних подіях допомагає створити позитивне сприйняття самого процесу творчості. Здібність оцінювати та брати участь у творчих ініціативах формує в дітей та підлітків впевненість у власних здібностях та збуджує інтерес до пошуку нових творчих виразів.

Формування соціальної взаємодії не лише сприяє їхньому соціальному розвитку, але й впливає на побудову міцних соціальних зв'язків та розуміння важливості колективного взаємодії. Участь у різноманітних культурних

подіях виступає як платформа для взаємодії з однолітками, вихователями та іншими членами спільноти. Це стимулює розвиток навичок спілкування, вчить слухати та висловлювати власні думки, що важливо для формування адекватної соціальної поведінки. Участь у культурних заходах відкриває можливості для співпраці та взаєморозуміння між представниками різних груп інтересів. Діти та підлітки стають свідками різноманітних культурних традицій, що сприяє розумінню та поваги до культурної різноманітності. Це важливий крок у формуванні в них толерантності та відкритості до інших поглядів. У процесі взаємодії на культурних заходах, діти та підлітки також навчаються розв'язувати конфлікти, сприяючи розвитку навичок соціальної адаптації. Вони навчаються приймати різні точки зору та знаходити спільні мови, що є важливим компонентом соціального взаєморозуміння.[2]

Культурні заходи стають своєрідним майданчиком для взаємодії дітей та підлітків з дорослими, такими як вихователі, запрошені гості чи організатори. Це створює можливість для наставництва та обміну досвідом, що сприяє глибшому відчуттю приналежності до культурного співтовариства та розвитку соціальної відповідальності. Такий підхід сприяє формуванню дітей та підлітків як активних учасників культурного життя та сприяє їхній взаємодії з оточуючим світом. Участь дітей та підлітків у культурних заходах виявляє себе як потужний каталізатор для виховання громадянської активності в молодому поколінні. Цей процес надає їм можливість не лише сприймати культурне середовище, а й ставати активними учасниками його формування, розкриваючи їхню відповідальність за власний внесок у суспільство.

Культурні заходи стають ареною для виявлення та розвитку громадянських цінностей серед дітей та підлітків. У процесі участі у культурних ініціативах, діти та підлітки стикаються з різноманітними проблемами та темами, пов'язаними з соціальними аспектами. Це може включати в себе питання гендерної рівності, прав людини, екологічних проблем та інших важливих тем. Заходи, присвячені таким темам,

розширюють свідомість дітей і підлітків, роблячи їх більш освіченими та соціально відповідальними. Участь у культурних подіях сприяє розвитку навичок громадянської активності, таких як організація та управління проєктами, комунікація з громадськістю та лідерські якості. Діти та підлітки, беручи активну участь у підготовці та проведенні культурних подій, навчаються працювати в команді, приймати рішення та взаємодіяти з різними людьми.

Сприяння освіті та самовдосконаленню виступає як важливий соціально-культурний аспект участі дітей та підлітків у культурних заходах. Участь у різноманітних культурних ініціативах не лише розширює їхні знання, але й стимулює інтелектуальний розвиток та формує навички критичного мислення.

Культурні заходи слугують платформою для освіти в широкому розумінні. Діти та підлітки отримують можливість пізнати історію, традиції та різноманіття культурного спадщини, що сприяє формуванню їхнього культурного кругозору. Вони вивчають мистецтво, літературу, музику та інші аспекти культури, що розширює їхні інтелектуальні горизонти та стимулює пізнавальний інтерес.

Під час участі у культурних подіях, діти та підлітки розвивають навички аналізу та критичного мислення. Вони вчаться оцінювати творчість, розрізняти різні стилі та течії, що сприяє розвитку їхнього культурного смаку та креативного мислення.

Крім того, культурні заходи стимулюють самовдосконалення через взаємодію з творчими індивідуумами та вивчення їхнього досвіду. Діти та підлітки можуть знаходити в собі нові таланти та захоплення, що стає джерелом самовизначення та особистісного росту. Це сприяє формуванню самосвідомості та розвитку внутрішнього потенціалу.

Участь у культурних заходах може також сприяти розвитку соціальних навичок, таких як співпраця та комунікація. Діти та підлітки взаємодіють з

різними людьми, що розширює їхню соціальну мережу та сприяє взаєморозумінню.

Загалом, участь дітей та підлітків у культурних заходах не лише збагачує їх культурний досвід, але й стає важливим інструментом для освіти та самовдосконалення, що формує цілісну та освічену особистість.[2]

2.3. Проблеми та перспективи розвитку культурно-дозвілєвої діяльності для цільової аудиторії

Сучасне суспільство постійно вдосконалюється та еволюціонує, пропонуючи нові можливості та виклики для розвитку своїм громадянам, особливо дітям та молоді. У цьому контексті, культурно-дозвілєва діяльність відіграє важливу роль у створенні сприятливого середовища для розвитку та самореалізації особистості, зокрема для цільової аудиторії, до якої належать діти та підлітки. Розуміння та вирішення проблем, що стоять перед цією аудиторією, а також розгляд перспектив розвитку культурно-дозвілєвої діяльності для неї, є актуальним завданням сучасного соціуму. [12]

Розглянемо вплив таких заходів на соціально-культурний розвиток цільової аудиторії та їхнє власне самопочуття. Врахуємо особливості сприйняття культурно-дозвілєвих заходів різними соціальними групами, такими як внутрішньо переміщені сім'ї, молодь з невеликим доступом до культурних заходів, місцеві жителі та інші.

Наступні проблеми відбивають суттєві виклики у сфері соціокультурного розвитку дітей сьогодення і підкреслюють актуальність проєктів, спрямованих на їх вирішення. (Рисунок 2.3.1). Проблеми у сфері соціокультурного розвитку дітей.

- 1) Недостатня доступність: Однією з головних проблем є недостатня доступність культурно-дозвілєвих заходів для певних категорій

аудиторії, зокрема для людей з обмеженими можливостями, молоді з низьким рівнем доходу, або мешканців віддалених регіонів.

- 2) Фінансові обмеження: Багато культурних заходів вимагають фінансових витрат, що може стати перешкодою для тих, хто не може собі це дозволити. Недостатнє фінансування також ускладнює організацію різноманітних культурно-дозвілєвих заходів.
- 3) Вікові обмеження: Деякі культурні заходи або заклади можуть бути нецікавими для певних вікових груп, що може призвести до втрати аудиторії.
- 4) Недостатня реклама: Недостатня або неефективна реклама подій часто перешкоджає їх успішному просуванню та привертанню аудиторії.
- 5) Недостатня комунікативна та соціальна компетентність: Багато дітей та підлітків, особливо ті, хто стикається зі структурними змінами через внутрішню чи зовнішню міграцію, мають обмежену можливість вести спілкування та співпрацювати з іншими. Ця проблема збільшується через віртуальне спілкування та відсутність можливостей для командної роботи.
- 6) Недостатнє знання про культурну спадщину: Багато дітей та підлітків можуть мати обмежене розуміння про культурну спадщину та різноманітність свого міста, регіону та країни в цілому. Це може бути спричинено відсутністю доступу до культурних заходів та обмеженими можливостями для освіти про культурні та природні аспекти світу.[17]

Рисунок 2.3.1 Проблеми у сфері соціокультурного розвитку дітей

Проект може сприяти подоланню цих проблем, створюючи середовище для взаємодії та спільної діяльності, де діти зможуть розвивати свої комунікативні та соціальні навички.

Розглянемо перспективи, які можливі та можемо відзначити, що вони не лише сприятимуть соціальному та культурному розвитку нашої цільової аудиторії, але також позитивно вплинуть на їхнє самопочуття, самовизначення та загальне розвиток.

Таблиця 2.3.1 Напрямки соціального та культурного розвитку та методи його забезпечення

Напрямки розвитку	Методи забезпечення соціального та культурного розвитку
Розвиток інклюзивної культурно-дозвілової сфери	Запровадження інклюзивних підходів та інфраструктури для людей з обмеженими можливостями сприятиме ширшому доступу до культурних заходів.
Розширення доступності	Використання цифрових технологій та онлайн-платформ для трансляції культурних подій може значно розширити аудиторію та

	зробити їх більш доступними.
Стимулювання громадського інтересу	Активна промоція та реклама культурних заходів, а також проведення інтерактивних заходів та майстер-класів можуть стимулювати громадський інтерес та привертати більше уваги до культурно-дозвільної сфери.
Розвиток партнерств	Співпраця між культурними закладами, громадськими організаціями, державними установами та бізнесом може сприяти збільшенню фінансування та розширенню можливостей для організації культурних подій.
Участь громади	Залучення громадськості до процесу планування та організації культурних заходів допомагає створити більш різноманітні та цікаві події, що відповідають потребам та інтересам різних груп населення.
Розвиток соціальних навичок	Організація культурно-дозвільних заходів, які сприяють розвитку комунікативних та соціальних навичок, допоможе дітям та підліткам здобути необхідні знання та навички для успішного спілкування та співпраці.
Поглиблення знань про культурне та природне наслідування	Проведення екскурсій, майстер-класів та культурних заходів допоможе збільшити інтерес та розуміння про культурне та природне наслідування свого міста та країни.
Підвищення обізнаності	Залучення молоді та їх батьків до культурно-дозвільних заходів допоможе підвищити їхню освіченість з культурою, природою та історією свого регіону, що сприятиме їхньому соціальному розвитку та самореалізації.
Розвиток творчих здібностей	Організація мистецьких та творчих майстерень допоможе дітям та молоді розвинути свої творчі здібності, виявити таланти та виразити собі через мистецтво.
Створення сприятливої середовища для самовираження	Проведення культурних заходів та виставок, які заохочують самовираження та самореалізацію, створять можливості для учасників гуртку виразити свої ідеї та упевнення.
Підтримка інтеграції та розвитку	Регулярні зустрічі та заходи дозволять учасникам гуртка встановлювати нові соціальні зв'язки, сприяючи їхній інтеграції у нову среду чи спільноту.
Стимулювання активного життєвого стилю	Організація спортивних змагань, екскурсій та пригодницьких подій спонукає дітей та молодь до здорового способу життя та активного відпочинку.
Просування толерантності та розуміння	Культурно-дозвільна діяльність може виступати як платформа для сприяння толерантності та взаєморозуміння серед різних соціокультурних груп.
Збагачення освіти та саморозвитку	Участь у культурних та освітніх заходах дозволити дітям та молоді поглибити свої знання, розширити світогляд та розвинути критичне мислення.

[13,29]

Ці перспективи будуть сприяти не лише соціальному та культурному розвитку цільової аудиторії, а й позитивно вплинути на їхнє самопочуття, самовизначення та загальне розвиток.

Висновки до РОЗДІЛУ II

Другий розділ "Аналіз сучасного стану культурно-дозвілєвої діяльності дітей та підлітків" надає огляд та аналіз важливих аспектів, пов'язаних з культурно-дозвілєвою сферою для молоді.

У підрозділі "Огляд існуючих програм та ініціатив у сфері культурно-дозвілєвої діяльності для дітей та підлітків" розглянуто різноманітні програми та ініціативи, спрямовані на розвиток творчих, інтелектуальних та соціальних аспектів у молоді. Це включає в себе культурні центри, театри, музичні школи, літні табори та багато іншого.

У розділі "Соціально-культурні аспекти участі дітей та підлітків у культурних заходах" досліджено вплив участі в культурних заходах на соціальний розвиток молоді, їх взаємодію з оточуючим середовищем та формування культурного сприйняття світу.

Підрозділ "Проблеми та перспективи розвитку культурно-дозвілєвої діяльності для цільової аудиторії" зосереджений на виявленні труднощів та перспектив розвитку сфери культурного дозвілля дітей та підлітків. Зокрема, аналізуються проблеми доступності, фінансування, а також шляхи покращення якості та розширення асортименту культурно-дозвілєвих програм для молоді.

У результаті цього аналізу можна зробити висновок, що культурно-дозвілєва діяльність для дітей та підлітків має великий потенціал у розвитку їхньої особистості та соціальної взаємодії. Проте, для досягнення цієї мети необхідно вирішувати певні проблеми, такі як доступність програм, фінансування та розширення їхнього спектру, щоб забезпечити всебічний розвиток молоді в сфері культури та дозвілля.

РОЗДІЛ III. ОРГАНІЗАЦІЯ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ НА ПРИКЛАДІ ТУРИСТСЬКО- ЕКСКУРСІЙНОГО ГУРТКА “ADVENTURE STEP”

3.1. Опис туристсько-екскурсійного гуртка: мета, завдання, програма

Створення позашкільного туристичного гуртка “ADVENTURE STEP” - це ініціатива, спрямована на виконання соціокультурної місії, що полягає у вихованні учнів як громадян з відповідальним ставленням до культурної спадщини, соціального оточення та природи через організацію туристичних походів та екскурсій.

Метою створення туристично-екскурсійного гуртка є відкриття перед учнями нових горизонтів через вивчення різноманітних географічних та культурних аспектів. Це сприяє не лише збагаченню їхнього кругозору, але й розвитку толерантності, взаєморозуміння та пізнання різноманітності людських культур.

Завдання гуртка полягає у проведенні туристичних походів та екскурсій, що дозволяють учням активно взаємодіяти з природою, вивчати історію та традиції різних регіонів, а також вчитися співпрацювати в команді для досягнення спільних цілей.

Наша місія - створити стимулююче середовище для розвитку учнівських навичок, спрямованих на пізнання природи, культурного спадку та розвиток командної співпраці, а також самостійності та відповідальності.

Програма роботи гуртка передбачає проведення різноманітних заходів, таких як екскурсії до історичних пам'яток, природних заповідників та національних парків, організація тематичних вікендів та майстер-класів з екології та туризму. Це дозволяє учням не лише вивчати теоретичний

матеріал, але й отримувати практичні навички, які будуть корисні у подальшому житті.

Створення проєкту “ADVENTURE STEP” може відкрити багато можливостей для підлітків, наприклад:

- 1) Нові знайомства
- 2) Середовище для корисного проведення вільного часу у дружній компанії
- 3) Здобуття навичок у сфері туризму
- 4) Розвиток існуючих навичок
- 5) Розширення кругозору

Актуальність проєкту зумовлена трьома основними проблемами:

1) Недостатньою комунікативною та соціальною компетентністю: Сучасна дитина стикається з проблемами в спілкуванні та співробітництві з іншими. Це спричинене зростанням віртуального спілкування через пандемію та вторгненням Росії в Україну з 2022 року, внутрішньою та зовнішньою міграцією українців, зокрема підлітків; недостатньою увагою до соціальних навичок у школі, відсутністю можливостей для командної роботи.

2) Недостатнім знанням про культурну спадщину та різноманітність: Багато дітей можуть мати обмежене розуміння про культурну спадщину та різноманітність міста, регіону та країни в цілому.

3) Після подій, що сталися 24 лютого 2022 року, кількість людей, які були внутрішньо переміщені, значно зросла в Харкові. Це призвело до того, що при переїзді багато громадян втратили своїх друзів та знайомих на новому місці проживання, з якими вони могли б провести своє дозвілля.

Ці проблеми відображають актуальні соціокультурні виклики, з якими стикаються сучасні діти, і підкреслюють необхідність проєктів, спрямованих на їхнє розв'язання. Проєкт може допомогти вирішити цю проблему, створюючи середовище для взаємодії та спільної діяльності, де діти можуть розвивати комунікативні та соціальні навички.

Проблема проекту

Головною проблемою яку має на меті вирішити туристський гурток “ADVENTURE STEP” є соціальна ізоляція та відчуття самотності серед внутрішньо переміщених дітей та підлітків - можливість дати дітям та підліткам серидовище для розвинення їх соціальних і комунікативних навичок.

Дерево проблем проекту «ADVENTURE STEP»

Дерево проблем - це інструмент візуалізації, що демонструє зв'язки між проблемами та їх причинами, які призвели до виникнення цієї проблеми. Це дає можливість систематизувати та розібратися у складних ситуаціях, виявити основні чинники, що впливають на проблему, та визначити можливі шляхи її вирішення. [19, 21] На рисунку нижче можна ознайомитися з деревом проблем нашого проекту. Рисунок 3.1.1 Дерево проблем проекту туристського гуртка “ADVENTURE STEP”

Рисунок 3.1.1 Дерево проблем проекту туристського гуртка “ADVENTURE STEP”

Для того щоб краще визначити та проаналізувати ідею проєкту використовуємо модель SMART. Модель SMART - це інструмент для створення конкретних, вимірюваних, досяжних, реалістичних та часових цілей для проєктів.

- 1) Специфічні (Specific): Цілі повинні бути конкретними та чітко сформульованими.
- 2) Вимірювані (Measurable): Цілі повинні бути вимірюваними, щоб можна було оцінити їхній прогрес та досягнення.
- 3) Досяжні (Achievable): Цілі повинні бути досяжними та реалістичними, враховуючи доступні ресурси, час та обмеження.
- 4) Реалістичні (Relevant): Цілі повинні бути релевантними та відповідати стратегічним цілям та потребам групи.
- 5) Часові (Time-bound): Цілі повинні мати чітко визначений часовий рамки для досягнення. [33]

Для кращого розуміння цілей нашого проєкту ми адаптували їх згідно до моделі SMART, результати наведені нижче у таблиці 3.1.1

Таблиця 3.1.1 SMART-тест проєкту

Метод	Ціль
Специфічні (Specific)	Підвищити рівень соціальної адаптації внутрішньо переміщених дітей у Харкові через організацію щотижневих зустрічей та заходів для спілкування та взаємодії з однолітками.
Вимірювані (Measurable)	До кінця року збільшити кількість внутрішньо переміщених дітей, які взяли участь у проєкті, на 30%".
Досяжні (Achievable)	Створити мережу партнерів серед місцевих шкіл, організацій та молодіжних центрів для підтримки та співпраці у реалізації проєкту.
Реалістичні (Relevant)	Розвивати навички комунікації, емпатії та співпраці серед учасників проєкту, що сприятиме їхньому соціальному розвитку та самопочуттю.

Часові (Time-bound)	До кінця наступного кварталу підготувати та розпочати програму зустрічей та заходів для внутрішньо переміщених дітей у Харкові.
------------------------	---

Мета проєкту залишається актуальною і сьогодні, особливо в умовах воєнного часу, коли дозвільна діяльність має значний вплив на моральний стан громадян. Зупинка такої діяльності може призвести до погіршення якості життя та психологічного благополуччя. Створення туристського гуртка, який поєднує культурно-дозвілєві заходи, відкриває широкі можливості. Основними з них є культурний розвиток громадян, поліпшення емоційного стану і надання дітям та підліткам можливості встановлення соціальних зв'язків. Цей проєкт сприятиме не лише збагаченню життя учасників, але й зміцненню духовних та соціальних зв'язків у спільноті.

Послуги туристичного гуртка "ADVENTURE STEP".

Туристичний гурток "ADVENTURE STEP" пропонує різноманітні послуги, спрямовані на заохочення активного, соціального способу життя та відкриття нових пригод для своїх учасників. Ось деякі з них:

- 1) Екскурсійні тури: Організація учасниками захоплюючих екскурсій до різних місць історичного, культурного та природного значення, які дозволяють учасникам досліджувати нові місця та вивчати цікаві факти.
- 2) Активний відпочинок: Проведення екскурсій, активних заходів, таких як походи, велопрогулянки, каякінг та багато іншого, що сприяє здоровому способу життя, колективній роботі та відчуттю задоволення від пригод.
- 3) Здобуття туристичних навичок: Проведення тренінгів та майстер-класів з навчання туристичним навичкам в природних умовах, які допомагають учасникам відчути впевненість та навчитися реагувати на різні ситуації.[29]
- 4) Тимблдинг та командні заходи: Організація заходів для командної роботи та співпраці, що сприяють підвищенню ефективності співпраці та покращенню взаєморозуміння між учасниками.

5) Тематичні події та фестивалі: Проведення тематичних подій та фестивалів, які дозволяють учасникам поглибити свої знання про культуру, традиції та історію різних міст та регіонів.

Ці послуги допомагають учасникам "ADVENTURE STEP" розширити свій світогляд, знайти нових друзів, отримати задоволення від пригод та зберегти яскраві спогади на все життя.

Культурна програма

Культурна програма гуртка "ADVENTURE STEP" спрямована на поглиблення знань про культурну спадщину та розвиток творчих навичок учасників. Складові цієї програми:

- 1) Етнокультурні екскурсії: Організація учасниками відвідування історичних та культурних пам'яток міста, а також етнографічних музеїв, щоб учасники та запрошені гості могли познайомитися зі своєю національною та регіональною спадщиною.
- 2) Майстер-класи з народних ремесл: Проведення практичних занять, під час яких учасники вивчають різноманітні народні ремесла та традиційні ремеслярські техніки.
- 3) Культурні вечори та виставки: Організація тематичних заходів, під час яких учасники можуть представити свої творчі проекти, ділитися враженнями від екскурсій та обговорювати культурні теми.
- 4) Спільні відвідини культурних подій: Поїздки на театральні вистави, музичні концерти, художні виставки та інші культурні заходи для розширення художнього світогляду та отримання нових вражень.
- 5) Міжкультурний обмін та співпраця: Сприяння міжкультурному діалогу та взаєморозумінню через обмін досвідом, традиціями та культурними цінностями з представниками різних культур.

Ця культурна програма допомагає учасникам гуртка розширити свої знання про культуру, виявити творчий потенціал та збагатити свій духовний світ через вивчення та спілкування з різноманітними аспектами культурної спадщини.

Цільова аудиторія проєкту

Цільова аудиторія проєкту "ADVENTURE STEP" включає в себе такі групи:

- 1) Діти та підлітки: Учні шкіл та підлітки від 12 до 18 років, які зацікавлені в активному спілкуванні та відпочинку, пригодах і вивченні нових культурних та природних аспектів світу.
- 2) Внутрішньо переміщені сім'ї: Сім'ї, які були змушені покинути свої домівки через конфліктну ситуацію або природні катастрофи, і шукають можливості для інтеграції та соціального підтримку.
- 3) Молодь з невеликим доступом до культурних заходів: Молодь, яка проживає в місцях з обмеженим доступом до культурних та розважальних заходів, і шукає можливостей для розвитку своїх інтересів та спілкування з однолітками.
- 4) Студенти та молодь : Люди щойно переїхали до міста та прагнуть з ним ознайомитись, дізнатись природні та культурні аспекти міста та регіону.
- 5) Місцеві жителі, які цікавляться культурою та природою: Люди, які проживають у регіоні, де діє гурток, і хочуть дізнатися більше про своє місце проживання та поглибити свої знання про його культурну та природну спадщину.
- 6) Батьки та опікуни, які цікавляться розвитком своїх дітей але через брак часу змушені віддавати дітей на гуртки поки вони на роботі.
- 7) Діти та підлітки, які залишилися без достатньої уваги батьків та потребують підтримки дорослих і однолітків.

Ці групи мають різні потреби та інтереси, але всі вони знаходяться у пошуку можливостей для розвитку, пригод та спілкування, які надає гурток "ADVENTURE STEP".[34] Для зручнішого ознайомлення надаємо нижче таблицю 3.1.2

Таблиця 3.1.2 Цільова аудиторія проєкту "ADVENTURE STEP"

Показник	Характеристика
Стать	Чоловіча, жіноча
Вік	Діти та підлітки середньої та старшої школи 12-18 років; батьки та опікуни від 20 до 80
Географічний показник	Мешканці або переселенні люди до міста Харків та міста і селища поряд
Рівень доходу	Відсутній, низький, середній
Сімейний стан	Діти з повної чи не повної сім'ї; Батьки: неодружені/одружені люди, переважно з дітьми, або без дітей.
Сфера зайнятості	Діти: учні Батьки: Будь-яка
Життєва позиція	Приємні соціальні люди які хочуть пізнавати нове не дивлячись на свій вік
Інтереси	Культурна спадщина, краєзнавство екскурсії, походи, товариство, географія, історія.

Дерево цілей проєкту туристичного гуртка "ADVENTURE STEP".

Дерево цілей - це інструмент управління проєктами, який використовується для ієрархічного відображення основних мети та підцілей проєкту. [18]

Воно допомагає структурувати цілі, розподілити завдання та визначити пріоритети, надаючи чітке розуміння того, що потрібно зробити для досягнення загального успіху проєкту. Кожна гілка дерева представляє собою конкретну ціль або підціль, що розглядається в рамках проєкту.[19] Застосувавши таке дерево цілей до нашого проєкту ми визначили головну ціль та розбили на менші цілі, результати представлені на рисунку 3.1.2

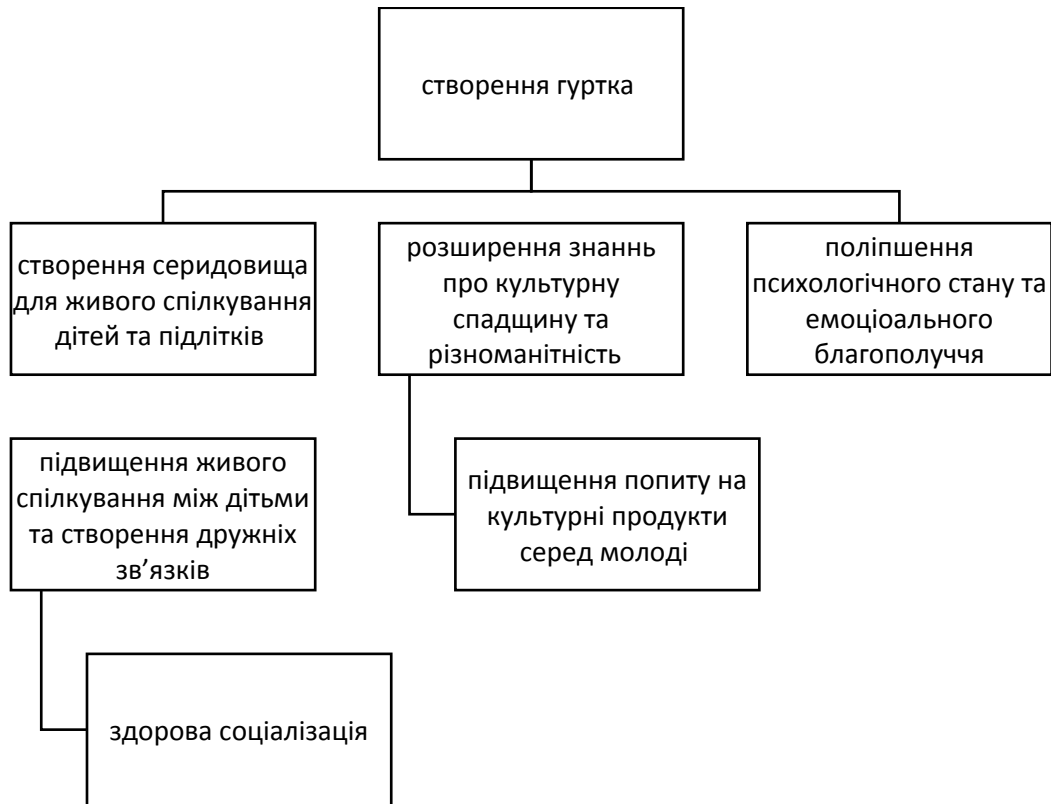

Рисунок 3.1.2 Дерево цілей проекту туристичного гуртка "ADVENTURE STEP"

Для розуміння завдань проекту було розроблено WBS-структуру або ієрархічну структуру робіт. WBS-структура (Work Breakdown Structure) - це ієрархічна декомпозиція проекту на менші, більш керовані елементи роботи. Вона дозволяє розбити весь обсяг робіт проекту на більш малі та управлінські компоненти, щоб краще керувати проектом, здійснювати планування та контролювати виконання завдань. С структурою можна ознайомитися нижче (Рисунок 3.1.3) [42]

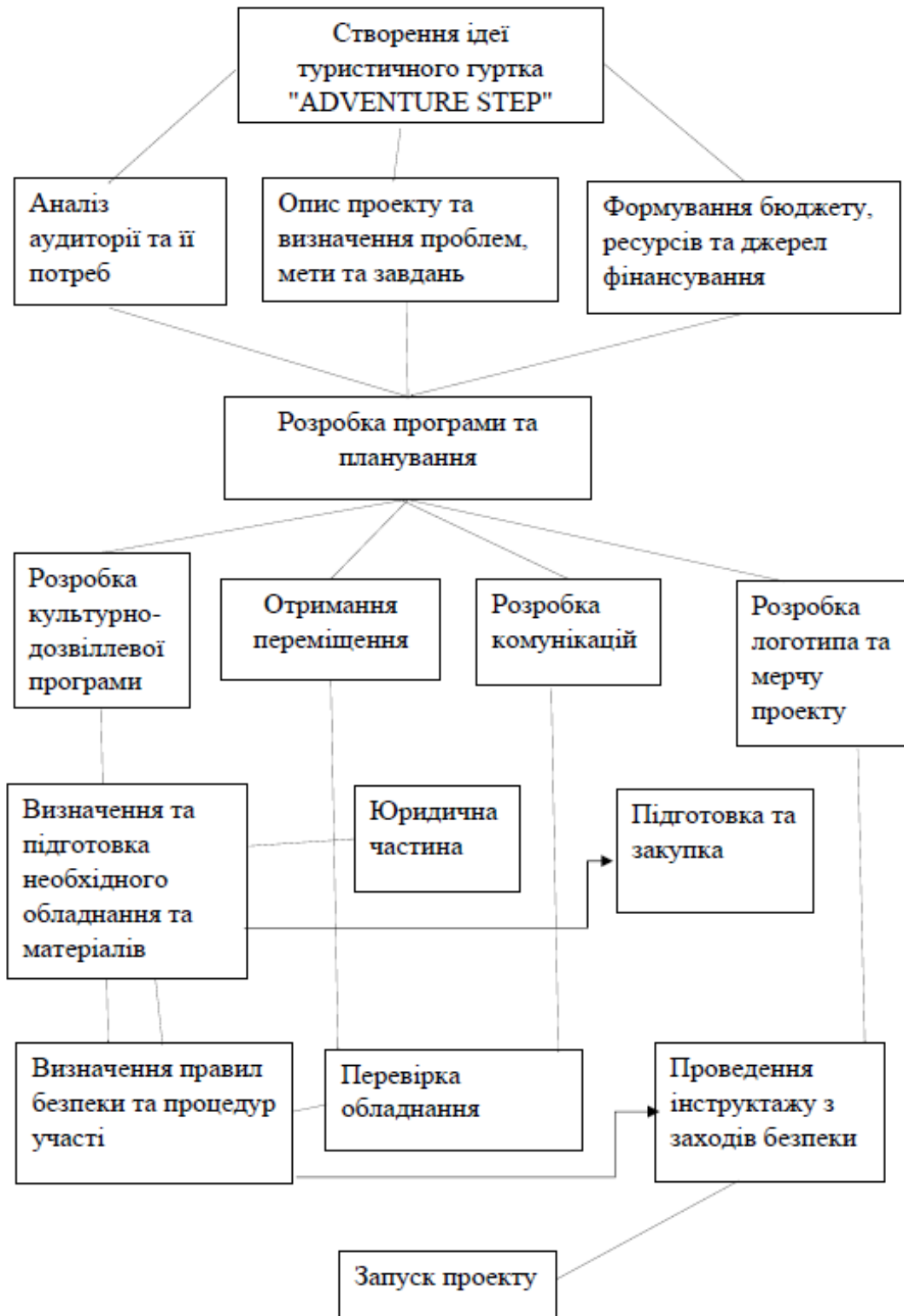

Рисунок 3.1.3 WBS-структура проекту "ADVENTURE STEP"

PEST-аналіз проекту

PEST-аналіз - це інструмент стратегічного аналізу, який використовується для оцінки впливу політичних, економічних, соціокультурних та

технологічних чинників на проєкт або бізнес-середовище. Застосуємо PEST-аналіз до проєкту "ADVENTURE STEP" щоб визначити фактори впливу на проєкт. Дивитися табл. 3.1.3 [40]

Таблиця 3.1.3 Політичні фактори впливу

Зміст фактору	Якість впливу
1. Воєнний стан у країні.	Негативна
2. Зміни у законодавстві у сфері культури	Як позитивна, так і негативна
3. Міжнародні відносини та культурний обмін	Позитивна

Найбільш негативними політичними факторами є: військовий стан у країні.

Табл. 3.1.4 Економічні фактори впливу

Зміст фактору	Якість впливу
1. Рівень інфляції	Нейтральна
2. Курс головних валют	Нейтральна
3. Економічна нестабільність	Нейтральна
4. Комунальні послуги	Негативна
5. Економічна ситуація у регіоні	Нейтральна

Найбільш негативними економічними факторами є зміна цін у комунальних послугах.

Табл. 3.1.5 Соціально-культурні фактори впливу

Зміст фактору	Якість впливу
1. Рівень освіти	Позитивна
2. Стиль життя громадян	Як позитивна, так і негативна
3. Настрої населення у зв'язку з війною	Негативна
4. Культурний рівень населення	Позитивна
5. Інтерес до культури та культурних заходів	Позитивна
6. Доступність освітніх ресурсів	Позитивна
7. Зміна суспільних цінностей	Як негативна так і позитивна

--	--

На проєкт негативно впливають: настрої населення у зв'язку з війною.

Таблиця 3.1.6 Технологічні фактори впливу

Зміст фактору	Якість впливу
1. Розвиток мобільних технологій	Позитивна та негативна
2. Віртуальні зустрічі	Позитивна
3. Доступ до нових технологій	Позитивна та негативна

Найбільш негативними технологічними факторами будуть нові технології, коли вони будуть застосовані у сфері культури і замість звичайні екскурсії.

SWOT-аналіз проєкту

SWOT-аналіз - це стратегічний інструмент, що використовується для оцінки внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на організацію або проєкт. Абревіатура "SWOT" стоїть за такими англійськими термінами:

- 1) Strengths (Сильні сторони): Позитивні аспекти, переваги або активи, якими володіє організація або проєкт.
- 2) Weaknesses (Слабкі сторони): Негативні аспекти або недоліки, які можуть утруднити досягнення цілей.
- 3) Opportunities (Можливості): Зовнішні фактори або обставини, які можуть бути використані для досягнення успіху.
- 4) Threats (Загрози): Зовнішні чинники або обставини, які можуть вплинути негативно на організацію або проєкт. [43,44]

SWOT-аналіз допоможе ідентифікувати потенційні переваги та ризики проєкту "ADVENTURE STEP" і розробити стратегію для максимізації переваг та зменшення негативних впливів. Див. таблицю 3.1.7

Таблиця 3.1.7 SWOT-аналіз проєкту "ADVENTURE STEP"

Сильні	Слабкі
1. Можливість живого спілкування з однолітками	1. Фінансові умови
2. Нова концепція, по якій, підготовкою та виконанням проєкції будуть займатися саме учасники.	2. Недостатня кількість учасників або зацікавленості у проєкті
3. Пізнання культурної спадщини міста, регіону та країни в ігровій формі	3. Залежність від погодних умов
Можливості	Загрози
1. Організація тематичних заходів та культурних програм	1. Конкуренція з іншими подібними гуртками
2. Партнерські угоди	2. Економічні коливання
3. Залучення молоді до соціокультурного розвитку	3. Погодні умови
3. Використання технологій для	4. Небезпечна ситуація через воєнний стан в Україні

Таким чином, за допомогою SWOT-аналізу було виявлено, що проєкт має більше сильних сторін та можливостей, ніж слабких. Для того щоб успішно запустити проєкт треба ефективно використовувати сильні сторони та зменшити вплив загроз, можна розробити таку стратегію:

1. Максимізація сильних сторін.

1.1 Виділення ресурсів: Забезпечити достатні ресурси (фінансові, людські, матеріальні) для розвитку та використання сильних сторін, таких як унікальна концепція та досвід команди.

1.2 Просування переваг: Активно використовувати маркетингові стратегії для просування унікальної пропозиції проєкту та підвищення свідомості цільової аудиторії.

2. Мінімізація загроз:

2.1 Аналіз та прийняття заходів: Ретельно проаналізувати загрози та прийняти відповідні заходи для зменшення їх впливу. Наприклад, розробити альтернативні плани для випадків негативної погоди.

2.2 Резервування ресурсів: Створити резервні фонди або резервні плани для зменшення негативних наслідків непередбачених загроз, наприклад, економічних коливань.

3. Стратегічне управління ризиками:

3.1 Постійний моніторинг: Проводити постійний моніторинг зовнішнього середовища для вчасного виявлення загроз та можливостей.

3.2 Адаптивність та гнучкість: Розробляти гнучкі стратегії та швидко адаптуватися до змін у середовищі, щоб забезпечити стабільність проекту.

4. Створення синергії між сильними сторонами та можливостями:

4.1 Інновації та розвиток: Використовувати сильні сторони проекту для виявлення нових можливостей та розвитку нових напрямків діяльності, які зменшать вплив загроз.

Ця стратегія допоможе ефективно використовувати сильні сторони проекту та мінімізувати вплив загроз, що дозволить досягти більшого успіху та стабільності для "ADVENTURE STEP".

Оскільки за допомогою SWOT-аналізу були виявлені загрози та слабкі сторони, необхідно їх проаналізувати та виявити шляхи їх подолання. (Таблиця 3.1.8)

Таблиця 3.1.8 Аналіз загроз проекту "ADVENTURE STEP".

Які загрози існують?	Рівень загрози	Як обійти загрози?
1. Конкуренція з іншими гуртками з подібною тематикою	Середній	1. Проведення цікавих заходів, застосування унікальної методики
2. Економічні коливання	Високий	2. Створення заощаджень для потреб гуртка, фінансове планування

3. Погодні умови	Середній	3. Планування резервних варіантів програми
------------------	----------	--

Таким чином, найбільшою загрозою для проєкту є економічна нестабільність.

Організаційна структура проєктної команди туристичного гуртка "ADVENTURE STEP". Дивитися табл. 3.1.9 та рисунок 3.1.4

Таблиця 3.1.9 Організаційна структура туристичного гуртка "ADVENTURE STEP".

Назва відділу	Посада	Обов'язки
Керівництво	Керівник (директор)	Контроль та прийняття головних рішень
Маркетинговий відділ	SMM-manager	Розробка стратегії просування у соціальних мережах
	Event-manager	Проведення заходів, PR - кампаній
Фінансовий відділ	Бухгалтер	Управління фінансами
Адміністрація	Адміністратор	Робота з клієнтами
Виконавчий відділ	Керівник(директ ор)	Робота з учасниками
	Інструктор	Робота з учасниками

Рисунок 3.1.4 Організаційна структура туристичного гуртка "ADVENTURE STEP".

Розробка й візуальне зображення фірмового блоку

Назва: "ADVENTURE STEP" - в перекладі з англійської "Пригодницький крок", з асоціацій зрозуміло що гурток буде пов'язаний з туризмом, екскурсіями, пригодами, відкриттям чогось нового. Див. Рисунок 3.1.5

Логотип: Графічний логотип якій складається з тонких ліній і зображує мінімалістично фігуру жабки, яка буде за корпоративного героя проекту. У логотипі також застосовані асоціації на вислові "жабка-мандрівниця". Лінії логотипа тонкі та заокруглені, надають логотипу доброти, мінімалізму, елегантності, що не буде лякати і відштовхувати дітей та підлітків. Див. Рисунок 3.1.5

Рисунок 3.1.5 Візуальне зображення проєкту "ADVENTURE STEP"

Слоган: “Досліджуй, відкривай, пізнавай” Короткий, запам'ятовувальний фразовий вислів, який передає цінності та повідомлення нашого проєкту. Див. Рисунок 3.1.5 [35, 24]

Корпоративні кольори: Палітра кольорів, яка використовується у всій графічній ідентифікації вашого проєкту - чорний та жовтий. Жовтий колір асоціюється з юнацтвом, добротою, наївністю, але в поєднанні з базовим чорним кольором говорить про вишуканість та зрілість без будь-якого дитячого підтексту. І хоч проєкт орієнтований на дітей та підлітків середньої та старшої школи, це як раз той вік у якому хочеться більше походити на дорослих, тому комбінація форм і кольорів логотипу буде привертати увагу молодих людей. Див. Рисунок 3.1.5 [8,38]

Шрифтова гарнітура: Два види шрифтів, які використовуються для тексту на сайті, логотипі, рекламних матеріалах тощо. Шрифт для назви

проєкту "ADVENTURE STEP", великі, жирні, вільно розташовані зокруглені букви, він привертає до себе увагу та не викликає негативних емоцій. Другий тонкий але с засічками логотип ще більш спокійний, але який читається. Див. Рисунок 3.1.5 [22]

Створення мерчу

Створення мерчу для проєкту, це чудовий спосіб підтримки та просування бренду. Наприклад:

- 1) Футболки та світшоти: Виготовлення футболок або світшотів з логотипом або ілюстрацією корпоративного героя у мінімалістичному стилі, а також зі слоганом або ключовими фразами, що відображають цінності проєкту.
- 2) Кружки: Керамічні кружки або термоси з логотипом проєкту. Це є чудовим способом залучити нових учасників та підтримати їх у повсякденному житті.
- 3) Блокноти та ручки: Канцелярські набори з логотипом проєкту, які можуть бути використані у навчальних або робочих цілях, а також як приємний подарунок для учасників проєкту.
- 4) Шопери та сумки: шопери або сумки з логотипом бренду є корисними предметами для подорожей та щоденного використання, що підсилює ідею "ADVENTURE STEP".
- 5) Значки та наліпки: Маленькі аксесуари, такі як значки або наліпки з символікою проєкту, можуть стати популярними серед учасників.

Мерч нашого проєкту відображає його цінності, ідеї та місію, сприяючи розповсюдженню бренду та залученню нових прихильників.[41] З візуальними прикладами можна ознайомитися додатках 3.1.1, 3.1.2, 3.1.3, 3.1.4

Таблиця Видатки на запуск проєкту

Матеріали	Канцелярські приладдя для роботи(олівці, ручки, фарби, скоч, фломастери, папір) – 5012 грн
-----------	--

	Спеціальне приладдя – 1437 грн Аптечка – 437 грн Оренда проєктору, дошки, кабінету, комп'ютера та ксерокса - безкоштовно
Рекламні витрати	Друк оголошень, запуск таргетованої реклами в Інстаграм – 852 грн
Мерч	Футболки 25 шт – 980 грн у чорному кольорі з логотипом Кепки 25 шт – 4871 грн у чорному кольорі з логотипом Шопери 25 шт – 600 грн бавовняні з логотипом у білому, чорному та жовтому кольорах.
Заробітна плата	Керівник гуртка – 81 грн/год , 2,106 грн\міс Інструктор – 1500 грн\день , 12.000 грн за 8 днів у літку
Витрати	Заробітна плата – 2106 грн. Рекламні витрати – 852 грн. Матеріали – 6886 грн., Мерч - 6451 .
Усього	16,295грн

Просування

Для ефективного просування проєкту "ADVENTURE STEP" ми будемо використовувати різноманітні канали та інструменти. Див. Рисунок 3.1.6

1. Соціальні медіа: треба активно використовувати популярні соціальні медіа платформи, такі як Instagram, Facebook, Tik-Tok, для створення спільноти та спілкування з цільовою аудиторією. Публікувати цікавий контент, фотографії та відео.
2. Електронна пошта: Створити розсилку електронною поштою для спілкування з батьками та учнями на базі школи. Відправляти новини про події, спеціальні пропозиції, розсилати інформацію про екскурсії та подорожі.
3. Оголошення та реклама: Використовувати цифрову рекламу, радіо, дошки оголошень і місті та школі та у місцевих газетах, також вивісити

оголошення у кабінетах і дати листівки вчителям, для залучення нових клієнтів та підвищення свідомості про проект [7,39].

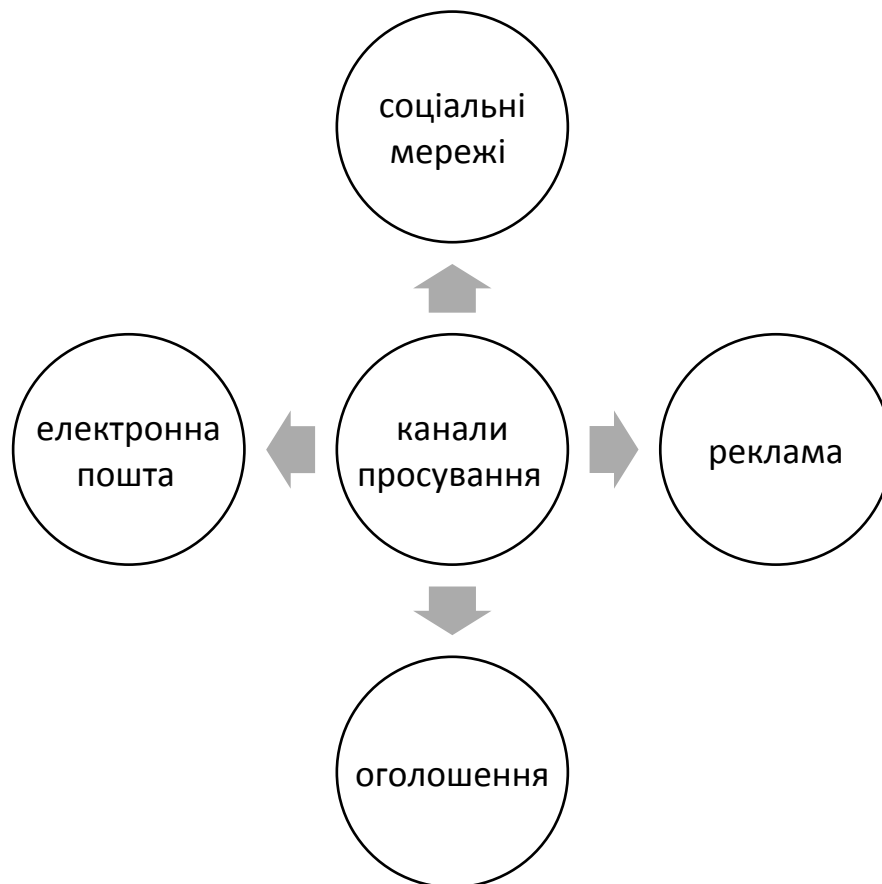

Рисунок 3.1.6 Канали просування

Цілі рекламного повідомлення:

1) Залучення учасників:

Привернення уваги учнів та їх батьків, які можуть бути зацікавлені у вступі до гуртка.

2) Підвищення усвідомленості:

Повідомлення про існування гуртка та його програми, щоб більше людей дізналися про можливість приєднатися.

3) Демонстрація переваг:

Показ вигоди участі в гуртку, таких як розвиток навичок, пізнавальний розвиток та командна робота.

4) Створення позитивного враження:

Створення сприятливого враження про гурток і його пропозиції, щоб стимулювати бажання приєднатися.

5) Стимулювання дії:

Заохочення до реєстрації або першого заняття, наприклад, за допомогою спеціальної пропозиції або цікавої програми в день відкриття.

Схематичне зображення цілей рекламного повідомлення можна подивитися на рисунку 3.1.7

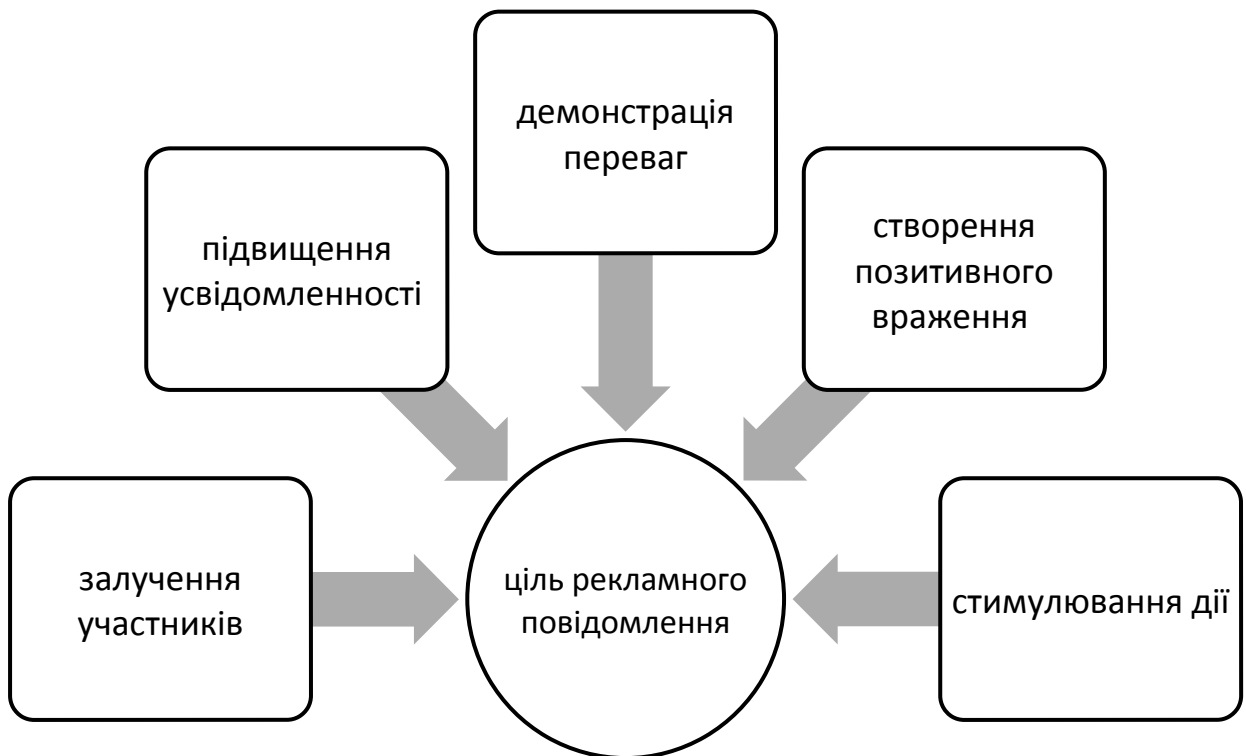

Рисунок 3.1.7 Цілі рекламного повідомлення

Для ефективного просування проекту потрібно діяти на цільову аудиторію через різні канали комунікації та подавати інформацію орієнтовану на кожну із груп цільової аудиторії. У нас є три вікові групи цільової аудиторії: учні, батьки та опікуни (які можуть бути бабусями та дідусями), тож для них будемо використовувати різні канали комунікації: для учнів це будуть соціальні мережі, для батьків також соціальні мережі але такі як Facebook і різного виду оголошення, для вікової групи поважного віку ми будемо передавати інформацію у більш звичних джерелах: дошки оголошень, радіо, вчителі, листівки і т. п.

Приклад рекламного повідомлення для першої вікової групи, де основним каналом комунікації буде виступати Tik-Tok:

“Відео оголошення для TikTok:

(Сцена: Енергійні кадри підлітків, які весело готуються до виїзду на пригодницький тур.)

[Музика: Захоплива та енергійна мелодія.]

Текст: " Пригоди чекають! "

(Передача швидких кадрів: підлітки у капцях, які готують рюкзаки, дивляться на карти усміхаються та радісно обнімаються.)

Текст: "Зустрічайте наш туристичний гурток для підлітків! "

(Швидка зміна кадрів: підлітки на вершині гори, поруч із таборовим вогнищем, у місті в парку, біля музеїв, на площі на заході сонця.)

Текст: "Екскурсії, друзі, пригоди - усе, що тобі потрібно! "

(Фінальний кадр: логотип туристичного гуртка на фоні заходу сонця.)

Текст: "Приєднуйся зараз! Запишися на наші пригоди! #Пригоди #Туризм #Підлітки"

Швидке, просте та зрозуміле відео до яких звикли підлітки повинно привернути увагу потенційних учасників проекту.

Рекламне повідомлення для другої вікової групи, де основним каналом комунікації буде виступати Facebook:

Ролик

(Сцена відкривається на групу енергійних дітей, які готуються до виїзду на пригодницький тур.)

[Музика весела та захоплива грає на фоні.]

Голос у спікера: "Приготуйтеся до незабутнього пригодницького досвіду, де кожен крок стає відкриттям, а кожен момент - спогадом на все життя!"

[Передача швидких кадрів: діти на вершині гори, наметове містечко серед лісу, сплав по гірській річці, вогняне коло під зоряним небом. Діти великою групою гуляють містом з картою на фоні парку.]

Голос у спікера: "У нашому туристичному гуртку ми вчимося відкривати нові світи, впливати на довкілля, розвивати навички, які знадобляться вам усе життя та пізнавати рідне місто!"

[Зображення щасливих обличь дітей, їхні радісні вигуки та посмішки.]

Голос у спікера: "Приєднуйтеся до нас і відчуйте справжню силу пригоди! Разом ми здатні на більше, ніж уявляємо!"

[Заключний кадр: група дітей стоїть разом, обіймаючись, на тлі заходу сонця.]

Голос у спікера: "Пригоди чекають! Приєднуйтеся до нашого туристичного гуртка вже сьогодні!"

[Логотип туристичного гуртка з'являється на екрані, разом з контактною інформацією.]

Голос у спікера: "Ваше пригодницьке занурення чекає на вас. Запишіться зараз!"

Хоч у відео є заклик до дітей, воно більш орієнтовано на їхніх батьків, бо привертає увагу тим, що може почерпнути їх дитина в цьому гуртку та присутня одразу контактна інформація.

Повідомлення для третьої вікової групи, де основним каналом комунікації будуть виступати газети, оголошення, радіо:

Оголошення

«Пригодницький туристичний гурток для дітей!

Хочете, щоб ваші діти відчули справжню свободу пригод та відкриття нового? Приєднуйтеся до нашого туристичного гуртка!

Ми пропонуємо незабутні пригоди містом та природою, експедиції до найцікавіших місць та навчання важливих життєвих навичок.

В програмі:

Екскурсії до мальовничих місць нашого міста!

Пізнавання географії та історії

Розвиток командної роботи та лідерських якостей

Приєднуйтеся до нашої дружної команди та допоможіть вашим дітям відкрити для себе захоплюючий світ туризму та пригод!

Для додаткової інформації та запису, звертайтеся за телефоном [номер телефону] або пишіть на електронну пошту [електронна пошта].

Не пропустить шанс зробити життя вашої дитини незабутнім та захопливим!»

Це повідомлення є такі, яким його звикли бачити люди цієї вікової групи, тож воно не буде складним для прочитання та приверне увагу.

Програма гуртка

Програма туристичного гуртка "ADVENTURE STEP" розроблена таким чином, щоб надати учасникам різноманітний та захоплюючий досвід вивчення туризму та відкриття нових місць. Елементи, які входять до програми наведені нижче та схематично зображені на рисунку 3.1.8

Рисунок 3.1.8 Програма туристичного гуртка "ADVENTURE STEP"

- 1) Експерсії: Проведення цікавих експерсій до історичних та культурних пам'яток, музеїв, археологічних знахідок, а також відвідання місцевих традиційних фестивалів та заходів.
- 2) Туристичні походи: Організація регулярних туристичних походів до цікавих місць у регіоні, національних парків та інших природних об'єктах. Походи можуть мати різний рівень складності, щоб задовольнити потреби учасників з різним рівнем підготовки.
- 3) Культурний обмін: Організація культурного обміну з іншими гуртками або школами, відвідання місцевих громад та спілкування з їх мешканцями, вивчення традицій, звичаїв та місцевої кухні.
- 4) Практичні навички: Навчання практичних навичок, необхідних для безпечного та комфортного виживання у природі, включаючи розпалювання вогню, підготовку їжі на вогнищі, розкладання намету та інші навички.
- 5) Розваги та командні змагання: Організація різноманітних розважальних заходів та командних змагань, які сприяють зміцненню командного духу та співпраці між учасниками.
- 6) Лекції та майстер-класи: Проведення лекцій та майстер-класів з тем, пов'язаних з туризмом, екологією, безпекою у природі, медичною допомогою та іншими корисними темами.[9]

Це лише основні ідеї, на яких базується програма туристичного гуртка "ADVENTURE STEP". Програма може бути адаптована залежно від інтересів та потреб учасників, а також враховано місцеві особливості та можливості.

3.2. Методичні аспекти організації та проведення культурно-дозвіллевих заходів

Під час організації культурно-дозвіллевої діяльності, такої як програма туристичного гуртка "ADVENTURE STEP", важливо дотримуватися деяких методичних вказівок для забезпечення успішної реалізації проекту та

максимального задоволення учасників. Основні пункти вказані на рисунку 3.2.1 для наглядного ознайомлення, більш детальна інформація будет вказана нижче.

Рисунок 3.2.1 Методичні вказівки

- 1) Діяльність гуртка проводиться поза шкільним часом, дозволяючи учасникам брати участь у заходах за їхнім бажанням.
- 2) Гурток працює на основі вільного вибору учасників, враховуючи їхні інтереси, залучаючи батьків або опікунів, а також співпрацюючи з громадськими організаціями та фондами.
- 3) У діяльності гуртка дотримуються принципи доступності, гуманізму, демократії та незалежності від політичних, громадських і релігійних об'єднань. Розвивається рівність умов для всебічного розвитку особистості та зв'язок з національною культурою.

- 4) Гурток пропонує навчально-виховний процес у напрямках позашкільної освіти, визначених законодавством: туризм та краєзнавство, екологія, спорт, соціальна реабілітація та гуманітарні науки.
- 5) Учасниками гуртка можуть бути молоді віком від 12 до 18 років, в тому числі ті, хто потребує соціальної допомоги чи реабілітації. Гурток співпрацює з навчальними закладами.
- 6) Середня кількість учасників гуртка становить 15-20 осіб, що забезпечує ефективну та особисту увагу до кожного учасника.
- 7) Початок роботи гуртка припадає на 1 вересня і триває протягом навчального року. Набір учасників проводиться з 1 по 15 вересня за їхнім бажанням і заявою батьків або опікунів, з необхідністю медичної довідки про здатність до участі у гуртковій роботі.
- 8) Заняття гуртка мають тривалість, визначену навчальними програмами, та з урахуванням психофізіологічних особливостей учасників. Перерви між заняттями відповідають робочому часу керівника гуртка і враховуються у розкладі.
- 9) Гурток активно залучає до організаційно-масових заходів різні навчальні заклади, загальноосвітні та професійні установи, співпрацюючи з ними.
- 10) Навчальна програма гуртка включає розділи, які систематично розглядають різні теми, враховуючи їхню хронологію і значущість. Матеріал вивчається системно і послідовно, з новими темами, що базуються на попередньому знанні.
- 11) У виборі змісту програми враховуються індивідуальні здібності та потреби учнів, сприяючи їхньому розвитку та самореалізації, а також формуванню орієнтації на майбутню професійну діяльність.
- 12) Під час занять у гуртку учасники можуть поглибити свої знання з навчальних предметів та отримати практичні навички, що сприяє їхньому культурному та особистісному розвитку.
- 13) Забезпечення безпеки під час проведення занять в різних місцях, включаючи приміщення, спортивні зали, майданчики та під час туристичних

походів і краєзнавчих подорожей, є одним із пріоритетних завдань. Це включає в себе дотримання правил безпеки на дорогах, в міському та міжміському транспорті, а також уміння діяти в надзвичайних ситуаціях, включаючи час воєнного конфлікту. Крім того, важливо мати певний навик у виявленні та управлінні вибухонебезпечними предметами, які можуть зустрітися в місті або в природних умовах. [31, 30, 28, 27]

3.3. Вплив участі в туристсько-екскурсійному гуртку на соціально-культурний розвиток дітей та підлітків

Участь в туристсько-екскурсійному гуртку може мати значний вплив на соціально-культурний розвиток дітей та підлітків. З метою виявлення рівня вмінь, знань і навичок учасників, гурток організовує і проводить організаційно-масову роботу з використанням різних організаційних форм роботи: туристських і краєзнавчих змагань, конкурсів, оглядів, конференцій, виставок, експедицій, навчально-тренувальних зборів, походів, екскурсій, змагань зі спортивного орієнтування та інших форм роботи, передбачених програмою гуртка.

Крім того, гурток може залучати до цих заходів позашкільні, загальноосвітні, професійно-технічні та вищі навчальні заклади, а також зацікавлені установи та організації.[26]

Очікувані результати навчання учасників позашкільної освіти відображаються у програмах цієї освіти та конкретизуються у формуванні компетентностей. Див. Рисунок 3.3.1

Пізнавальні компетентності охоплюють засвоєння понять та знань з різних сфер, вміння аналізувати суспільні явища та процеси, а також розвиток морально-психологічних якостей та вміння організувати цікаве дозвілля. Практичні компетентності включають формування різноманітних

техніко-технологічних навичок, здатність захищати свої права, орієнтуватися у соціальних відносинах, формулювати та виражати власну думку.

Творчі компетентності передбачають набуття досвіду творчої діяльності, розв'язання творчих завдань та розвиток уяви та фантазії.

Соціальні компетентності орієнтовані на розвиток освіченості, вихованості та громадянської поведінки.

Результати учасників позашкільної освіти, їх досягнення, такі як участь у конкурсах, олімпіадах, конференціях, змаганнях тощо, реєструються керівниками гуртка у журналах гурткової роботи. [31]

Рисунок 3.3.1 Вплив гуртка на якості його учасників

Висновки до Розділу III

Третя частина роботи надає інсайти у структуру та методи реалізації культурно-дозвілєвих програм для молоді. Проєкт "ADVENTURE STEP" є важливим інструментом у вихованні учнів як громадян з відповідальним ставленням до культурної спадщини, соціального оточення та природи через організацію туристичних походів та екскурсій.

Цей проєкт, розроблений у відповідь на актуальні соціокультурні виклики, сприяє вирішенню проблем соціальної ізоляції та недостатньої комунікативної та соціальної компетентності серед дітей та підлітків. Шляхом організації туристичних подорожей та екскурсій "ADVENTURE STEP" стимулює співпрацю в команді, вивчення природи та культурного спадку, а також розвиває самостійність та відповідальність.

Використання моделі SMART дозволила чітко визначити цілі та завдання проєкту, забезпечуючи його ефективне впровадження та успішну реалізацію. "ADVENTURE STEP" не лише сприяє культурному розвитку учасників, але й поліпшує їхнє емоційне становище та дозволяє встановити нові соціальні зв'язки.

Розробка WBS-структури дозволила чітко розподілити обсяг робіт проєкту "ADVENTURE STEP" на менші управляються компоненти, щоб краще керувати проєктом, планувати та контролювати виконання завдань. PEST-аналіз і SWOT-аналіз визначили зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на проєкт, допомагаючи розробити стратегію для максимізації переваг та зменшення негативних впливів.

Стратегія максимізації сильних сторін та мінімізації загроз включає ефективне використання ресурсів, аналіз та прийняття заходів для зменшення ризиків, створення синергії між сильними сторонами та можливостями, а також стратегічне управління ризиками. Організаційна структура проєктної команди "ADVENTURE STEP" спрямована на ефективне управління та виконання завдань.

Проект має чітку візуальну ідентичність, що відображає його цінності та місію. Залучення учасників та системна маркетингова діяльність є ключовими аспектами для успішного запуску та розвитку проекту. Розподіл рекламних зусиль між різними каналами комунікації з орієнтацією на різні групи цільової аудиторії дозволить максимально ефективно досягти поставлених цілей.

Участь у туристсько-екскурсійному гуртку "ADVENTURE STEP" сприяє соціально-культурному розвитку дітей та підлітків. Керівники гуртка застосовуватимуть форми контролю та зворотного зв'язку для аналізу результатів участі та вдосконалення програми навчання.

Загалом, інтегрована стратегія, систематичний маркетинг та управління ризиками дозволяють проекту "ADVENTURE STEP" максимізувати свій потенціал та досягати успіху в досягненні своїх цілей.

Проект "ADVENTURE STEP" має потенціал стати моделлю для подальшого розвитку культурно-дозвіллевої діяльності серед дітей та підлітків, сприяючи їхньому гармонійному розвитку та інтеграції у суспільство.

ВИСНОВКИ

На основі проробленої теоретичної, дослідницької та практичної роботи можемо зробити наступний висновок.

Напочатку дослідження було розглянуто основні концепції та підходи до розуміння культурно-дозвіллевої діяльності. Культура та дозвілля розглядаються як важливі складові сучасного суспільства, що впливають на розвиток особистості та соціальні відносини. Виділено ключові аспекти, такі як саморозвиток, творчість та адаптація.

Були розглянуті різноманітні методи та форми організації культурно-дозвіллевої діяльності. Освітні методи, інформаційні та комунікаційні засоби виявилися ключовими для залучення аудиторії та стимулювання творчого мислення. Зазначено важливі напрями, такі як культурні інституції, освітні проекти та інклюзивна культура.

Досліджено різноманітні програми та ініціативи у сфері культурно-дозвіллевої діяльності для молоді. Виявлено, що це включає в себе різні культурні та освітні заклади, літні табори, театри та музичні школи.

Також досліджено вплив участі у культурних заходах на соціальний розвиток молоді та формування культурного сприйняття світу. Акцентовано увагу на взаємодію з оточуючим середовищем та розвиток культурних цінностей.

Проаналізовано проблеми доступності, фінансування та якості культурно-дозвіллевих програм для молоді. Також висвітлено перспективи розвитку цієї сфери.

Аналіз теоретичної та дослідницької частини роботи дозволяє зробити висновок, що культурно-дозвіллева діяльність для дітей та підлітків має великий потенціал у їхньому розвитку. Однак для досягнення цієї мети необхідно вирішувати проблеми, такі як доступність програм, фінансування

та якість заходів. Тільки таким чином можна забезпечити всебічний розвиток молоді в сфері культури та дозвілля.

Третій розділ "Організація культурно-дозвіллевої діяльності дітей та підлітків на прикладі туристсько-екскурсійного гуртка" надає комплексний огляд важливих аспектів організації та проведення культурно-дозвіллевих заходів для молоді.

Проект "ADVENTURE STEP" створено з метою виховання учнів як громадян з відповідальним ставленням до культурної спадщини, соціального оточення та природи через організацію туристичних походів та екскурсій. Завдання гуртка полягає у проведенні заходів, спрямованих на розвиток навичок співпраці в команді, вивчення природи та культурного спадку, а також самостійності та відповідальності. Програма роботи передбачає різноманітні заходи, які дозволяють учням отримати як теоретичні, так і практичні навички. Створення цього проекту відкриває підліткам широкі можливості для знайомств, розвитку навичок у сфері туризму, розширення кругозору та корисного проведення вільного часу у дружній компанії.

Проект "ADVENTURE STEP" надзвичайно актуальний у контексті сучасних соціокультурних викликів, з якими стикаються діти та підлітки. Соціальна ізоляція, недостатня комунікативна та соціальна компетентність, а також обмежене знання про культурну спадщину створюють серйозні перешкоди у розвитку молодого покоління. Зокрема, після подій 2022 року в Харкові виникла необхідність у проєктах, спрямованих на вирішення проблеми соціальної ізоляції серед внутрішньо переміщених дітей та підлітків. "ADVENTURE STEP" має можливість стати таким проєктом, який надасть їм можливість вирішити ці проблеми, створивши середовище для взаємодії та спільної діяльності, де вони зможуть розвивати комунікативні та соціальні навички. Таким чином, проєкт "ADVENTURE STEP" має потенціал стати важливим інструментом у вирішенні актуальних проблем, що стоять перед сучасним суспільством.

Використання моделі SMART у контексті проєкту "ADVENTURE STEP" дозволяє чітко визначити його цілі та завдання. Цей проєкт є дієвим інструментом у вирішенні актуальних соціокультурних викликів, з якими стикаються діти та підлітки, особливо у складних умовах сучасності, включаючи воєнний час. Зупинка дозвільної діяльності може призвести до погіршення якості життя та психологічного благополуччя, тому створення туристичного гуртка, що поєднує культурно-дозвіллієві заходи, має великий потенціал.

Проєкт "ADVENTURE STEP" не лише сприятиме культурному розвитку учасників, але й поліпшить їхні емоційний стан та надасть можливість встановити нові соціальні зв'язки. Ця ініціатива підвищить якість життя дітей та підлітків і сприятиме зміцненню духовних та соціальних зв'язків у спільноті. Таким чином, проєкт "ADVENTURE STEP" є важливим кроком у напрямку покращення якості життя молодого покоління та зміцнення соціокультурної тканини суспільства.

Послуги туристичного гуртка "ADVENTURE STEP" відкривають перед учасниками безліч можливостей для активного відпочинку, соціальної взаємодії та культурного розвитку. Широкий спектр екскурсій, активних заходів, навчальних тренінгів та культурних програм дозволяє кожному знайти щось для себе.

Програма "ADVENTURE STEP" допомагає учасникам розширити свій світогляд, знайти нових друзів, отримати задоволення від пригод та зберегти яскраві спогади на все життя. Через різноманітність екскурсій, активностей та культурних заходів учасники можуть поглиблювати свої знання, розвивати творчість, а також підтримувати соціальні зв'язки.

Культурна програма гуртка надає можливість вивчати різноманітні аспекти культурної спадщини, розвивати творчість та співпрацювати з представниками різних культур. Всі ці послуги сприяють підвищенню культурного рівня учасників і зміцненню їхніх зв'язків у спільноті.

Цільова аудиторія проєкту "ADVENTURE STEP" охоплює широкий спектр груп, які мають різні потреби та інтереси, але всі вони спільно зацікавлені у розвитку, пригодах та соціальній взаємодії. Серед цих груп є діти та підлітки зі шкіл та сім'ї, які шукають можливостей для активного відпочинку та розвитку; внутрішньо переміщені сім'ї, які потребують підтримки та соціальної інтеграції; молодь з обмеженим доступом до культурних заходів, яка шукає можливості для розвитку своїх інтересів; студенти та молодь, які щойно переїхали до міста і хочуть дізнатися більше про його культурні та природні аспекти; місцеві жителі, які цікавляться культурою та природою свого регіону; та батьки та опікуни, які шукають можливості для розвитку своїх дітей та підтримки у їхньому вихованні.

Для досягнення успіху проєкту "ADVENTURE STEP" важливо враховувати потреби та інтереси кожної з цих груп, а також забезпечити їм доступність та різноманітність послуг, що пропонуються. Розробка дерева цілей проєкту допомогла чітко структурувати цілі та завдання, розподілити їх за пріоритетами та забезпечить успішне досягнення поставлених завдань.

Розробка WBS-структури дозволила чітко розподілити обсяг робіт проєкту на менші управляються компоненти, щоб краще керувати проєктом, планувати та контролювати виконання завдань. PEST-аналіз дозволив ідентифікувати політичні, економічні, соціокультурні та технологічні чинники впливу на проєкт "ADVENTURE STEP", тоді як SWOT-аналіз допоміг ідентифікувати сильні сторони, слабкі сторони, можливості та загрози проєкту. За допомогою цих аналізів можна розробити стратегію для максимізації переваг та зменшення негативних впливів, а також підготуватися до впливу зовнішніх факторів на проєкт.

Для успішного запуску проєкту "ADVENTURE STEP" необхідно ефективно використовувати сильні сторони та мінімізувати вплив загроз. Розроблена стратегія максимізації сильних сторін та мінімізації загроз включає такі кроки, як виділення ресурсів, просування переваг, аналіз та

прийняття заходів для зменшення загроз, створення синергії між сильними сторонами та можливостями, а також стратегічне управління ризиками.

Організаційна структура проєктної команди "ADVENTURE STEP" була визначена для ефективного управління проєктом та виконання його завдань.

Проєкт "ADVENTURE STEP" має чітку візуальну ідентичність, що відображає його цінності та місію. Логотип з мінімалістичним зображенням лягушки-мандрівниці та вибір корпоративних кольорів чорного та жовтого допомагають привернути увагу молоді та відображають зрілість і вишуканість. Слоган "Досліджуй, відкривай, пізнавай" передає цінності проєкту. Створення мерчу, такого як футболки, кружки та інші предмети, сприяє підтримці та просуванню бренду, розповсюдженню його цінностей серед учасників.

Для успішного розвитку проєкту "ADVENTURE STEP" важливо мати ефективну матеріальну базу та проводити системну маркетингову діяльність. Залучення учасників, підвищення усвідомленості про проєкт, демонстрація його переваг, створення позитивного враження та стимулювання дій потенційних учасників є ключовими аспектами в цьому процесі. Розподіл рекламних зусиль між різними каналами комунікації з орієнтацією на різні групи цільової аудиторії дозволить максимально ефективно досягти поставлених цілей та забезпечити успішний старт та подальший розвиток проєкту.

Також у підрозділі 3.2 були зв'язовано що під час організації програми туристичного гуртка "ADVENTURE STEP" важливо керуватися методичними вказівками для забезпечення успішної реалізації проєкту та задоволення його учасників.

Участь у туристсько-екскурсійному гуртку має значний вплив на соціально-культурний розвиток дітей та підлітків і щоб можна було керувати цими даними для подальшого вдосконалення програми було запропоновано форми контролю та зворотнього зв'язку. Завдяки організованим заходам із використанням різних форм роботи, учасники

розвивають пізнавальні, практичні, творчі та соціальні компетентності. Результати їхньої участі фіксуються керівниками гуртка для подальшого аналізу та вдосконалення програми навчання.

Таким чином, проєкт "ADVENTURE STEP" є важливим кроком у напрямку покращення якості життя молодого покоління та зміцнення соціокультурної тканини суспільства. Шляхом розширення світогляду, навчання співпраці та розвитку культурної свідомості він допомагає формувати громадян, готових активно долучатися до життя суспільства та брати на себе відповідальність за його майбутнє.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабарицька В.К., Короткова А.Я., Малиновська О.Ю. Екскурсознавство і музеєзнавство: навчальний посібник. Київ: Альтерпрес, 2007. 444 с.
2. Бабенко Н. Б. Вплив соціально-культурної сфери на соціалізацію особистості / Культура і сучасність. 2008. 141 – 147 с.
3. Балдинюк О. Д. Соціальна робота у сфері дозвілля : слов.-довід. / уклад.: О. Д. Балдинюк. Умань : Софія, 2008. 147 с.
4. Бочелюк В. Й., Бочелюк В. В. Дозвіллезнавство. Навчальний посібник./ Бочелюк В. Й. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 208 с.
5. Гайда Л. А. Навчальна програма з позашкільної освіти туристського-краєзнавчого напрямку: Музеєзнавство. Київ, 2023.
6. Кендзьор П. І. Переосмислення сутності поняття «культура» у системі полікультурного виховання особистості. Львів.
7. Ефективні канали реклами. URL: <https://wezom.com.ua/ua/blog/effective-kanaly-reklamy> (дата звернення: 14.03.24)
8. Колір логотипу і психологія сприйняття кольору як фактор успіху. URL: <https://profitmark.ua/uk/blog/cvet-logotipa-i-psihologiya-vospriyatiya-cveta-kak-faktor-uspeha> (дата звернення: 11.03.24).
9. Колотуха О.В. Дитячо-юнацький туризм в Україні як специфічна територіальна рекреаційна система. Київ, 2002. 5 с.
10. Колотуха О.В. Географія дитячо-юнацького туризму в Україні: навчальний посібник. Київ: Український державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді, 2008. 278 с.
11. Кочубей Н. В. Культурно-дозвіллева діяльність дітей у просторі сучасного «дорослого» суспільства Культура і сучасність. Київ: Міленіум, 2012. 19–23 с.

- 12.Кучина Н. І., Глушук О. Г., Манелюк Д. І. Проблеми і перспективи розвитку сучасної культурно-дозвіллевої сфери: вітчизняний досвід / Світова наука. 2020.
- 13.Максимовська Н. О. Соціальне виховання засобами дозвілля: проблеми та перспективи // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. Зб. наук. праць. Вип. 14, кн. II. – Харків, 2010. 170– 178 с.
- 14.Науменко Г. Ф., Орлов А. В. Дозвілля молоді. Київ: Молодь, 1973. 99 с.
- 15.Особливості організації культурно-дозвіллевої діяльності з дітьми та підлітками у літній період URL: http://www.nmck-volyn.com.ua/scenarios_detail.php?id=219 (дата звернення: 02.04.24).
- 16.Піча В. М. Культура вільного часу (філософсько-соціальний аспект). Львів, 1990. 29 с.
- 17.Піча В. М. Вільний час: тенденції і проблеми розвитку. Київ, 1992. 106 с.
- 18.План розвитку: рухаємося від дерева проблем до дерева цілей. URL: <http://surl.li/ubijh> (дата звернення:13.03.24).
- 19.Побудова дерева цілей компанії «Sandora». URL: <http://surl.li/ubijx> (дата звернення: 13.03.24).
- 20.Позашкільний туризм і краєзнавство в Україні: історія та сьогодення. Івано-Франківськ: Тіповіт, 2010.
- 21.Приклад дерева проблем. URL: <https://studfile.net/preview/9721783/page:12/> (дата звернення: 13.03.24).
- 22.Психологія сприйняття шрифтів або як корегувати настроєм споживачів. URL: <http://surl.li/ubikf> (дата звернення:10.03.24).
- 23.Рекомендації щодо організації культурно-дозвіллевої діяльності осіб зі стійкими фізичними, інтелектуальними та психічними порушеннями в інтернатних установах системи соціального захисту населення / Науково-дослідний Інститут праці і зайнятості населення Міністерства соціальної політики України і НАН України. Київ, 2016.

24. Розробка слогану для реклами: ідеї, цілі, приклади. URL: https://rocketmen.com.ua/ua/article/promo_slogan (дата звернення: 05.03.24).
25. Стаття «Шляхи оптимізації підходів до організації культурно-дозвілєвої підлітків»: посібник Педагогіка: зб. наук. пр: / за ред. П. Гусака та Н. Корпач. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. 172 с.
26. Український державний центр національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді. URL: <https://patriotua.org/> (дата звернення: 2.04.24).
27. Флегонтова Н. М. Педагогічна організація культурного дозвілля школярів: Навчально-методичний посібник. Київ: Освіта України, 2007. 144 с.
28. Флегонтова Н. М. Сучасні наукові підходи до педагогічної організації культурного дозвілля школярів. Розвиток особистості в полікультурному освітньому просторі. Збірка матеріалів Міжнародного конгресу. Черкаси: Вид-во ЧНУ арк. Б. Хмельницького, 2005. 189–190 с.
29. Федорченко В. К., Костикова О. М., Дьорова Т. А., Олексійко М.М. Історія екскурсійної діяльності в Україні: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2004. 163 с.
30. Харківська обласна станція юних туристів: Освітня програма комунального закладу. Харківська обласна рада, 2021.
31. Харківська обласна станція юних туристів: статут комунального закладу. Харків, 2017.
32. Цимбалюк Н. М. Соціологія дозвілля: Навчальний посібник. Київ: ДАККіМ, 2001. 180 с.
33. Що таке смарт цілі? URL: <http://surl.li/ubkcz> (дата звернення: 02.03.24)
34. Як визначити цільову аудиторію? URL <https://ideadigital.agency/blog/yak-viznachiti-tsilovu-auditoriyu/> (дата звернення: 05.03.24).
35. Як зробити креативний слоган. URL: <https://apri-code.com/uk/biznes/kak-sdelat-kreativnyj-slogan/> (дата звернення: 05.03.24).
36. Ярошенко А. В. Сучасна концепція дизайн-освіти України: матеріали Міжнар. наук.-метод. конф., 27-29 квіт. 2009 р. Дизайн-освіта 2009.

37. Яцина Г. С., Мостович А. А. Перша медична допомога у надзвичайних ситуаціях. Харків: Форт, 2008. 171 с.
38. Bagas Vantara. Стратегії сірої зони: хитрі способи продати більше. Розкриваючи секретні тактики, що відкривають двері до прибутку. 2024.
39. International Science Group: Academic research in multidisciplinary innovation. 2020.
40. International Science Group: Methods of improving the economy, tourism and management. 2023.
41. International Science Group: Trends, theories and ways of improving science. 2023.
42. Project Management Institute: Practice Standard for Work Breakdown Structures Third Edition. 2019.
43. Speth Christophe. SWOT-аналіз як важливий інструмент для розробки бізнес-стратегій. 2023.
44. Stefano Calicchio. Простий підхід до маркетингу. Практичний посібник з основ професійного маркетингу та найкращих стратегій просування вашого бізнесу на ринку. 2022.

ДОДАТКИ

Додаток 3.1.1

Додаток 3.1.2

Додаток 3.1.3

Додаток 3.1.4